Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 267 | Łódź, Wtorek, 20 Listopada 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, י"ג כסלו תרצ"ה | № 267

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון דער פעלקער־ליגע

גענף, 19 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט דער אויסערגעוועהנ־ליכער סעסיע פון דער פעלקער־ליגע און פון דער זיצונג פון פרעזידיום פון דער עגטוואפנונגס־קאנ־פערענץ, וואס הויבען זיך היינט אן, זענען שוין היינט אנגעקומען א גאנצע רייה דעלעגאטען.

אין משך פון נעכטיגען טאג זענען אפגע־האלטען געווארען א רייה בעראטונגען, געווידמעט די פראגען, וואס שטעהען אויף דער טאג־ארדנונג.

הענדערסאן האט אפגעהאלטען א שמועס מיט'ן אמעריקאנער דעלעגאט ווילסאן וועגען האנ־דעל מיט געוועהר. ווילסאן האט אויך קאנפערירט מיט'ן פוילישען אמבאסאדאר ראטשינסקי.

הענדערסאן האט קאנפערירט מיט עדען'ען און אויך אפגעהאלטען א לענגערע בעראטונג מיט'ן קאמיסאר ליטווינאוו.

די סאוויעטישע דעלעגאציע האט ארויסגע־רוקט א פראיעקט, אז די ענטוואפנונגס־קאנפע־רענץ זאל ליקווידירט ווערען אין דער איצטיגער פארם און זאל געענדערט ווערען אויף א שטענ־דיגער שלום־קאנפערענץ — און די ענטוואפנונגס־פראגע זאל איבערגעגעבען ווערען דעם ראט פון דער פעלקער־ליגע.

מ'זעהט פאר, אז קאמיסאר ליטווינאוו וועט אויף דער סעסיע ארויסטרעטען מיט א גרויסער רעדע וועגען זיין פראיעקט.

נאכמיטאג איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון די 3 מיניסטארען פון דער קליינער קא־אליציע.

* *

עס איז בעטראכט געווארען דער קלאנג, וואס ווערט פערשפרייט, אז יוגאסלאוויען זאל זיך ווענדען צו דער פעלקער ליגע וועגען מארסעלער מארד.

די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון ראט וועט זיך אנהייבען שבת אדער ערשט זונטאג.

ווארשא, 19 (טעלעפאניש)

אויף דער סעסיע פון דער פעלקער־ליגע און פון פרעזידיום פון דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ, וועט פוילען רעפרעזענטירען דער אמבאסאדאר ראטשינסקי.

דייטש־פראנצויזישע האנדעלס־אונטערהאנדלונגען

פאריז, 19. (ספ. טעל.)

היינט האבען זיך אנגעהויבען די פראנצויזיש־דייטשע האנדעלס־אונטערהאנדלונגען.

מוסאליני און שושניגג בעהאנדלען דעם ענין אונגארן־יוגאסלאוויען

בודאפעשט, 19 (ספ. טעל.)

פון רוים איז מען מודיע, אז דער היינטי־גער שמועס צווישען מוסאליני און שושניגג האט ארומגענומען די פראגע וועגען דער קאמפאניע געגען אונגארן אין צוזאמענהאנג מיטן מארטיילער מארד און אויך ווי אזוי מען בעהאנדעלט די אונ־גארישע בעפעלקערונג אין יוגאסלאוויען.

ווי מען גיט איבער זענען די ביידע מלוכה־מענער נישט אויף דער זייט פון אונגארן.

רוים, 19 (ספ. טעל.)

וועגען רעזולטאט פון קאנצלער שושניגגס קאנפערענצען מיט מוסאליני ווייסט מען נאר בלויז, אז עס איז געבליבען צו פיהרען אן אייג הייטליכע אויסערן־פאליטיק.

פאלשע בעריכטען וועגען די שלום־פערהאנדלונגען

וויכטיגע אפמאכען וועגען דער פראפ. בעוועגונג אין ארץ־ישראל. — זיצונג פון דער ציונים טישער עקזעקוטיווע אין לאנדאן

לאנדאן, 19. (יט"א טעלעגראפיש).

די לעצטע זיצונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו האט זיך פארנומען מיט די פאלשע בעריכטען וועגען די שלום־פערהאנדלונגען וואס זענען פערעפענטליכט געווא־רען אין דער ארץ־ישראלדיגער פרעסע און א טייל צייטונגען אין פוילען. די עקזעקוטיוו־מיטגלי־דער האבען דערביי אונטערגעשטראכען אז ס'האלט פאר גאר וויכטיגע אפמאכען וועגען דער פראפעסיא־נעלער בעוועגונג אין ארץ־ישראל.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, איז בן־גוריון אפ־געפאהרען קיין ארץ־ישראל וואו ער וועט זיך בע־טייליגען אויף דער סעסיע פון מפאי, און זשאבא־טינסקי קיין פאריז, צו דער סעסיע פון רעוויזיא־ניסטישען אויבער־ראט. אויף ביידע סעסיעס וועט בעטראכט ווערען די פעראייניגונגס־פראגע.

בעדואינער בערויבען טוריסטען

אויפ'ן וועג צווישען ירושלים און חיפה

לאנדאן, 19. (ספ. טעל.)

פון ירושלים איז מען מודיע וועגען אן אנפאל אויף אן אויספלוג, וואס ס'האבען איינגעפיהרט בע־דואינער אויפן שאסע צווישען ירושלים און חיפה. די בעטייליגטע אין אויספלוג זענען געפאהרען אין זעקס אויטאס, די רויבער האבען פערשטעלט דעם וועג מיט שטיינער און צוגערויבט ס'גאנצע געלד, און מלבושים ביי די טוריסטען אזוי, אז די לעצטע זענען געבליבען אין די בלויזע אונטער־וועש. די רויבער זענען ענטקומען.

חורבן פון שרעקליכן שטורם־ווינד אויף די פיליפינען־אינזלען

24 טויזענד מענשען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ

ניו־יארק, 14. (ספ. טעל.)

מ'איז מודיע, אז דער אורקאן וואס האט די לעצ־טע טעג געהערשט אויף די פיליפינער־אינזלען, האט אומגעבראכט 266 מענשען, 24 טויזענד מענ־שען זענען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ.

אין איין שטאט זענען 7 טויזענד הייזער איינגע־ריסען געווארען. 90 פראצענט פון די קאקוס־בוי־מער פלאנטאציעס זענען אינגאנצען פערניכטעט געווארען.

ערד־ציטערניש אין קורדיסטאן

וויען, 19. (ספ. טעל.)

אין טערקישען קורדיסטאן איז פארגעקומען אן ערד־ציטערניש. הונדערטער הייזער זענען איינ־געפאלען און צענדליגער מענשען זענען אומגע־קומען פאר'ן אויף הונדערטער פעה האבענדיגע מ...שען.

א פערמאנענטע שלום־קאנפערענץ לעגט פאר ליטווינאוו

גענף, 19 (ספ. טעל.)

דער אויסערן־קאמיסאר ליטווינאוו האט פאר געלעגט הענדערסאנען א פראיעקט צו ענדערען די ענטוואפנונגס־קאנפערענץ אויף א פערמאנענטע שלום־קאנפערענץ.

פראנצויזישע פארשלאגען צו איטאליען

וויען, 19 (ספ. טעל.)

„ווינער נייעסטע נאכריכטען" איז מודיע, אז דער פראנצויזישער אמבאסאדאר האט געבראכט קיין רוים קאנקרעטע פראנצויזישע פארשלאגען, לויט וועלכע פראנקרייך זאגט זיך אב פון דער ראל אלס פערמיטלער צווישען איטאליען און יוגאסלאוויען.

דריטע קאנפערענץ פון פאן־איירפא

וויען, 19 (ספ. טעל.)

די דריטע קאנפערענץ פון פאן־איירפא וועט זיך אנהויבען דאנערשטאג דעם 22־טען נאוועמבער.

גרויסע סטאדעס וועלף אויף די מזרח־קרעסען

ווארשא, 19 (טעלעפאניש)

אויף די מזרח־קרעסען האבען זיך לעצטענס בעוויזען גרויסע סטאדעס וועלף, וועלכע בעפאלען דער דארפישער בעפעלקערונג.

אין מלאדעטשנער פאוויאט האט מען געמוזט איינארדנען אן'אבלאווע און דערשאסען 30 וועלף.

געענדיגט די סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע

גענף, 19. (יט"א טעלעגראפיש)

די מאנדאט־קאמיסיע האט געענדיגט די סעס־סיע. ס'זענען בעטראכט געווארען איניגע ארץ־ישראל פעטיציעס. ס'איז אויך בעטראכט געווארען די פעטיציע פון די רעוויזיאניסטען. קיין בעשלוסען זענען נישט אנגענומען געווארען.

צייטווייליגע פעסער פאר די פליטים פון דייטשלאנד

ווארשע, 19. (טעלעפאניש).

אלס רעזולטאט פון דער לעצטער בעראטונג פון פעלקער־ליגע קאמיטעט וועלכע פערנעהמט זיך מיט דער אויפזיכט איבער די פליטים פון דייטשלאנד, האט פוילען מסכים געווען, פונקט אזוי ווי אנדערע אייראפעאישע מלוכות — ארויסצוגעבען די פליטים צייטווייליגע פעסער.

עסטרייכישע ארטאדאקסען טיילען זיך אפ

פון דער אלגעמיינער יודישער קהלה

וויען, 19. (יט"א טעלעגראפיש).

די עסטרייכישע ארטאדאקסען האבען זיך גע־ווענדעט צו דער רעגירונג מיט א ביטע, מ'זאל זיי ערלויבען צו עפענען אן אייגענע ארטאדאקסישע קהלה. זיי ווילען זיך אפטיילען פון דער אלגעמיי־נער יודישער קהלה.

נאצישער איינפלוס אין סאאר־געביט

סאארבריקען, 19 (ספ. טעל.)

די פרעסע האט פערעפענטליכט דעם טעקסט פון דאפארט, וואס די פעלקער־ליגע קאמיסיע האט צו געשיקט לעצטענס דעם גענעראל־סעקרעטאריאט פון דער פעלקער־ליגע וועגען דייטשען פראנט.

צו דעם ראפארט איז צוגעלעגט א בריף אין וועלכען די קאמיסיע בעגרינדעט איהר בעאונרוהי־גונג צוליב דער טעטיגקייט פון דייטשען פראנט אויף דער טעריטאריע פון סאאר־געביט. דער בריף ענט־האלט אויך אן ערקלערונג פון די דייטשע מיטגלי־דער פון דער קאמיסיע, אז זיי טרעטען ארויס געגען אוועקשיקען דעם ראפארט, אויב'ם ראפארט ווערט א געוויזען אויף קאנפיסקירטע דאקומענטאלען וואס בעווייזען אז דער דייטשער פראנט פיהרט ווי־טער די ארבייט פון די נאציס. אנהערטהאלבען מי־ליאן פראנק האט די נאצי־פארטיי געשטעלט צו דיספאזיציע אויף פראפאגאנדע־צוועקען.

דער סעקרעטאריאט פון פעלקער־ליגע ראט האט דעם ראפארט איבערגעשיקט קיין רוים צום קא־מיטעט פון דריי פארן ענין סאאר־געביט.

די נאציאנאל־סאציאליסטישע פרעסע טרעט זעהר שארף ארויס געגען דער קאמיסיע צוליבן איבערשיקען דעם ראפארט.

דער דייטשער פראנט האט צוגעשיקט צום פעל־קער־ליגע ראט א בריף אין וועלכען עס ווערט אנ־געוויזען אז דער דערמאנטער ראפארט ענטהאלט געוויסע אונפינקטליכקייט.

צווייטער אינטערנאציאנאל וועגען פלעביסציט אין סאאר־געביט

פאריז, 19 (ספ. טעל.)

דער עקזעקוטיווע פון 2־טען אינטערנאציא־נאל האט אנגענומען א רעזאלוציע, אין וועלכער ס'ווערט אונטערגעשטראכען די בעדייטונג פון קאמף, וואס עס ווערט געפיהרט דורך די געגנער פון היטלעריזם אין סאאר־געביט.

ס'ווערט געפאדערט פון פעלקער־ליגע־ראט צו פערזיכערען די פרייהייט פון שטימען. די איינוואוינער פון סאאר־געביט דארפען בעקומען די זיכערקייט, אז אין פאל די אבשטימונג וועט אויספאלען פאר פערלענגערען די ביז איצטיגע ארדנונג, זאל די בעפעלקערונג פון סאאר־געביט האבען די מעגליכקייט אנטיילצונעהמען אין דער ארטיגער אדמיניסטראציע.

ועד=הקהלות אין ענגלאנד בעשליסט
פארטצוזעצן דעם באיקאט אויף דייטשע סחורות

ל אָנ ד אָ ן, 19. (יט״א טעלעגראפיש).

אויף דער זיצונג פון ועד הקהלות איז אָנגענו־מען געוואָרען אַ בעשלוס פאָרטצוזעצן דעם באָי־קאָט אויף דייטשע סחורות. אין דער רעזאָלוציע ווערט געזאָגט אַז קיין שום יוד, וואָס האָט אָבטובג צו זיך אַליין, טאָר נישט האָבען קיין שום געשעפֿט־מעס מיט דייטשע סחורה, אַזוילאנג ווי ס׳האַלט אָן דער אַנטי־יודישער קורס.

די רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען אייב־שטימיג.

ארעסטען

וו אַ ר ש אַ, 19. (טעלעפאָניש).

לויטן בעפעהל פון פראָקוראָר זענען אַרעסטירט געוואָרען זעקס געוועזענע מיטגלידער פון „אָבוז נאַ־ראָדאָווי״. זיי ווערען בעשולדיגט אין בעטייליגען זיך אין די אַנטי־יודישע געשעהענישען פאָריגען זומער.

ל ו ב ל י ן, 19. (טעלעפאָניש).

אין דער פערגאנגענע נאַכט האָט פּאָליציי אין גאַנצען לובלינער געגענד אַדורכגעפיהרט רעוויזיעס צווישען מיטגלידער פון אָבוז נאַראָדאָווי, קאָמוניס־טען און פון יודישע רעוויזיאָניסטישע אָרגאַניזאַ־ציע. ס׳זענען אַרעסטירט געוואָרען פופציג פערזאָן.

נייער סאוועטישער אמבאסאדאר אין רוים

ר ו י ם, 19, (ספ. טעל.)

עס בעשטעטיגען זיך די קלאַנגען, אַז אַלס נייער סאָוועטישער אַמבאַסאַדאָר אין רוים, איז בע־שטימט געוואָרען דער סאָוועטישער געזאַנדטער אין העלסינגפאָרס, שטיין.

Dr. Z. Henrykowski

ספעציאל־ארצט פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אָוועגד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען.

ארעסטעז און טויט=שטראף
פאר סאבאטאזש אין ראטן=פערבאנד

מ אָ ס ק ו ו אַ, 19 (ספ. טעל.)

„פ ר א וו ד א וו א ס ט א ק א״ איז מודיע וועגען אַ נייע כוואַליע אַרעסטען אין צוזאמענהאנג מיט׳ן סאבאטאזש וועגען צושטעלען באַנוועל וואס נעהמט ארום 5 קרייזען. וועלכע פערנעהמען זיך מיט׳ן האָדווען באַנוועל.

עס זענען אַרעסטירט געוואָרען 35 פערזאָן.

5 פון זיי זענען בעשטראָפט געוואָרען צום טויט און 8 פון זיי צו לאַנגיעהריגע תפיסה. די אַנדערע פראָצעסען דויערען נאָך.

צווישען די 41 פערזאָן, וואָס זענען פריהער אַרעסטירט געוואָרען זענען 6 פערמשפט געוואָרען צום טויט און 35 צו תפיסה פון 5 ביז 10 יאָהר.

דער אפקלאנג אין דער אראבישער פרעסע פון א יודישען בעזוך אין אמאן

י ר ו ש ל י ם. (יט״א). אַ גרופּע יודישע יונגעלייט האָט לעצטענס געמאַכט אַן אויספלוג אויף ראָווערען קיין אַמאַן, וואו זיי האָבען פער־בראַכט אַ פּאָר שעה און צוריקגעפאָהרען קיין ארץ־ישראל.

די אַראַבישע פּרעסע פּרובט אויסנוצען דעם דאָזיגען בעזוך פאַר איהרע צוועקען. „אל איס־לאמיא״ צ. ב. בעמיהט זיך אַרויסצורופען אַ׳ענט־שפּרעכענדע שטימונג מיט אַ פאָלגענדער נאָטיץ: „קיין אַמאַן איז אָנגעקומען אַ גרופּע חלו־צים, וועלכע זענען אריינגעפאָהרען אין שטאָדט אויף אַ דעמאָנסטראַטיווען אופן, ווי זיי וואָלטען אַריין אין תל־אביב אָדער מזרח־פּאַרט פון זייער מלוכה. די רעגירונג האָט אָנגענומען די נויטיגע מיטלען, כדי צו בעשיצען די חלוצים. דער סוף פון דעם בעזוך איז ביז איצט נישט בעוואוסט״.

ספעציעלע סעסיע פון פארטיי־ראט פון די פועלי=ציון און התאחדות
אין צוזאמענהאנג מיט פערהאנדלונגען וועגען שלום אין ציוניזם

וו אַ ר ש ע, (יט״א). דער פעראייניגטער פער־באַנד פון די פועלי ציון און „התאחדות״ האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט די פערהאנדלונגען אין לאָנדאָן וועגען שלום אין דער ציוניסטישער בעוועגונג צו־גרופען קיין וואַרשע אויף דעם 25־טען, נאָוועמ־בער אַ סעסיע פון וועלט־ראַט פון פערבאנד.

צו דער סעסיע פון דעם וועלט־ראַט קומט דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה׳ בערל לאָקער. עס ווערט א״ה ערוואַרט אַ דעלע־גאַציע פון ארץ־ישראל.

אין דער סעסיע פון דעם וועלט־ראַט וועלען זיך בעטייליגען פאָרשטעהער פון אַלע אָנגעשלאָסענע פאַרטייען, בעזונדערס פון די אייראָפּעאישע לענ־דער.

די אונטערהאנדלונגען וועגן ליקווידאציע פון סאווּפאלטארג

וו אַ ר ש אַ, 19. (טעלעפאָניש).

די אונטערהאַנדלונגען, וואָס זענען געפיהרט אין מאָסקווע זינט זעקס וואָכען וועגען דער ליקווי־דאַציע פון סאָוופּאָלטאָרג, האָבען נאָך נישט געגעבען קיין פּאָזיטיווע רעזולטאַט.

מצד די סאָוועטען אַפּאַנירט מען געגען פּאָר־לענס פאָדערונג צוריקצוגעבען מינדעסטענס אַ טייל פון אייגענער־קאַפּיטאַל וואָס בעטרעפט פינף הונ־דערט טויזענד רובעל.

דער קאָמיסאַריאַט פאַר אויסערן־ענינים איז קאַטעגאָריש געגען דער דאָזיגער פאָדערונג.

א יוד בעשטימט אלס ארבייטס־מיניסטער אין אנטאריא

ט אָ ר א נ ט אָ, (יט״א) דער יודישער מיניס־טער פאַר סאָציאַלער שוץ אין דער פּראָווינץ אָנ־טאַריאָ דוד אַרנאָלד קראָל איז איצט בעשטימט געוואָרען אויך אַלס אַרבייטס־מיניסטער. דוד קראָל, וועלכער איז איצט ערשט אַלט 34 יאָהר, האָט דורכגעמאַכט אַ וואונדערבאַרע קאַריערע. זיינע עלטערן זענען מיט 28 יאָהר צוריק געקומען קיין קאַנאַדע פון רוסלאַנד. דוד קראָל איז אַלס יונגעל געווען אַ צייטונגס־פערקויפער. אַ דאַנק זיין גרויסער ענערגיע און אויסדויער האָט ער בעקומען די נויטיגע בילדונג און איז געוואָרען אַדוואָקאַט און אין יאָהר 1930 בירגערמייסטער פון ווינדסאָר.

נפטר געווארען הרב משה חיים ראבינאוויץ

נ י ו ־ י אָ ר ק (יט״א) אין עלטער פון 81 יאָהר איז נפטר געוואָרען הרב משה חיים ראַבי־נאָוויץ, וועלכער האָט קאַרגע 40 יאָהר פערנומען דעם כסא הרבנות אין דער קאָנגרעגאַציע „עץ חיים אין ברוקלין.

שטאָטראט־וואהלען אין בענדין זאוויערטשע און דאמבראווא

ב ע נ ד י ן, 19. (טעלעפאָניש).

אין ביימ בענדינער שטאָט־ראַט זענען אַריין, סאַנאַציע — 16, פּ.פּ.ס. — 5, יודען — 15, ליי־קע — 4.

אין זאַוויערטשע זענען אַריין: סאַנאַציע — 13, פּ.פּ.ס. — 10, יודען — 3.

אין דאָמבראָווע זענען אַריין: סאַנאַציע — 13, פּ.פּ.ס. — 10, יודען — 1, לינקע — 2, ב

ווארשאווער בערזע

וו אַ ר ש אַ, 19. (טעלעפאָניש)

בעכטען איז דער קורס פון די סטאַביליזאַציע הלוואָה אויף דער וואַרשעווער בערזע, געזען אַפּי־סעל שוואַכער. דער קורס איז געפאַלען, ביז 67. די אַקציעס פון באַנק פּאָלסקי האָט זיך געהאַלטען אויף 93.

די געווינסען פון דער לאטעריע פאר ארימע מענשען.

די הויפּט־געווינסען אין דעם לעצטען טאָג פון דער ציהונג פון דער 2־טער קלאַס פון דער 31־טער מלוכה־לאָטעריע זענען אַרויס אין קאַטאָוויץ 100.000 אויף דעם נ. 133710 און אין לאָדז 100.000 — נ. 154582 און 50.000 נ. 11588.

דער גורל האָט עהרליך צוטיילט זיין גאָב, ווייל געווינען האָבען מענשען פון שווערע אַרבייט — אַרבייטער, האַנדווערקער און בעאַמטע.

אין קאַטאָוויץ האָט אויף אַ פערטעל געווינען 20.000 זל. די אלמנה סאָליקאָווא, וועל־כערס מאַן איז יעצט מיט אַ מאָנאַט צוריק געשטאָרבען און האָט זי איבערגעלאָזט מיט 2 קליינע קינדער. זי האָט געמוזט זוכען הילף ביי איהר פאָטער, וועלכער אַרבייט אין די קויהלען־גרובען „בערא״ און פערדינט 100 זל. אַ מאָנאַט, און פון דעם האָט ער געמוזט אויסהאַלטען די פאַמיליע פון 6 פּערזאָן. איצט האָט זיך דאָס אָרימקייט געענדיגט. דאָס געווינס וועט גליקליך מאַכען די גאַנצע אַרבייטער־פאַמיליע.

אין לאָדז האָבען צו 20.000 זל. בעקומען די ה״ה ז. און מ. גרינבערג (האַנדווערקער), ר. העלפט (אַ טאָכטער פון אַ האַנדווערקער) און י. העמער (אַקוויזיטאָר). צו 10.000 זל. די ה״ה נ. ע. (פּריזיער), אָ. ר. (שניידערין), ברענער (האַנדווערקער) און ר. א. (בעאַמטער).

ווער עס וויל האָבען שאַנסען צו געווינען אין דער 3־טער קלאַס, דער מוז בעזאָרגען זיין לאָס צושפּעטסטען דעם 7־טען דעצעמבער.

די 1־טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאָ־ווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל, בעקומט מען נאָר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
גערענקט. פראנט 2 שטאָק.
גערענקט. פראנט 2 שטאָק.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט די ג׳ געסט, אַז נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט איז געעפענט געוואָרן אויף׳ן ווינטער־סעזאָן דער גוט־בעקאַנטער
פענסיאנאט שער פון גלאוונע נאווי=אטוואצק
און עמפּפעהלט וואַרימע צימערן מיט אַלע בע־קוועהמליכקייטען, אויך ראַדיאָ. ספּאָרט־פּלאַץ, גאַרטען און אַנד. ספּאָרט־פערוויילונגען. כשר׳ע געשמאַקע קיך. סאָלידע בעדינונג! טעלעפאָן אין פענסיאָנאַט. צוגענגליכע פרייזען.
אַדרעס: אינפאָרמאַציעס אויפ׳ן אָרט. אַדרעס:
Pensjonat SZER, Głowno,
Nowy=Otwock. Skrz. poczt. 6, tel. 26.

אטוואצק קלימאַטישע וואַלד=סטאַציע
7.50 זל. טעגליך
Sanatorjum D-ra med. W. PRZYGODY
לונגען = אפטיילונג: ס׳ווערען געהיילט לונגען־קראַנקע לויט די נייעסטע מעטאָדען.
כירורגישע אפטיילונג: ווערען געמאַכט: אָדמע, איבערברעכונג פון פערוואַקסונגען, דורכשניידען פון׳ם נערוו א. ז. וו.
ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאַלט־פרייזען צוגע־פּאַסט צו דער איצטיגער קריזיס־צייט נעמען אַרום: פולע אויסהאַלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אַנאַליזען א״אַ כשר׳ע קיך! געשמאַקע כשר׳ע קיך. כשר׳ע קיך!
פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעליגע אויפזיכט.

מודעה. ברוך־קראנקע! קריפעל!
ליידענדע אויף פערשידענע ביין=פערקרי־מונגען פון גוף (הויקערס)!

אין לאדז הילט צום ערשטען מאָל
דער אמת׳ער וועלט־בעריהמטער
ספעציאליסט
Ortoped DYR. Natan Rapaport
פון וויען מיט 30־יעהריגער פּראַקטיק און נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אָוועגד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
(פריהער ווסכאָדניאַ 23) טעל. 231-89
ברוך־ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אָהן בלוטיגע אָפּעראַציעס ראַטעוועט אייער געזונד כל־זמן ס׳איז נאָך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען־קאָפּ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ׳קען בראַנדיג ווערען.
א הילף און א רפואה! דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעל היילבאַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע ביי אָנפאַנגס־ברוכען. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל־אַפּאַראַטען נאָך דעם סיסטעם פון פּראָפעסאָר ד״ר האָפּאַ, ד״ר העססינג און קאָללאָט. געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פיס ווי אויך שמערצענדע פלאַט־פיס פאַר צאַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט־פיס (סטאַלאַן־אַרבייט).
פאר דאמען נאך אפעראציעס קינסטליכע ברוסטען.
ביים אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס און געבירט־מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל־באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד״ר גלענארד.
געדענקט די אַדרעס:
ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.

אויפפאדערונג!
איך פאָדער אויף דעם ה׳ ישראל ראָזענפעלד פון אייזען־געשעפט קאָנ־סטאַנטינער 48, אַז ער זאָל קומען צו אַ דין תורה זונטאָג, דעם 25/XI—34, 10 אַ זייגער פריה וועגען די שבועה, וואָס ער האָט געשוואוירען אין געריכט, וואָס ער האָט מיר אַליין געזאָגט, אַז ער וועט נישט קענען שווערען און דאָך האָט ער געשוואוירען און מיך בע׳עולה׳ט, אין געגענפאַל בין איך נישט פערענטוואָרטליך פאַר די קאָנסעקווענצען.
מיט אַכטונג מאיר אורבאך

Dr. Artur Banasz
כירורג־אָרטאָפּעד
וואלטשאנסקא 23
טעל. 139-88
נעהמט אן 4—6

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס קראַנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 1.30—2.30 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט.
זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן!
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

Dr. med.
JÓZEF GEISLER
ספּעציאַליסט פאַר
ווענערישע און הויט=קראַנקהייטען
(בלאָזען־קראַנקהייטען)
CEGIELNIANA 4, tel. 216-90
נעמט אָן פון 9 ביז 2 און פון 5 ביז 9 אָוועגד
פאַר פרויען בעזונדערער וואַרטע־ציטער.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
6. שערפּיעץ 37 (בענעדיקטאַ)
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

אוירען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוויי־ אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישעס פון 11-1 און פון 5-8 אָוונט.

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגע, האַרץ און סקלעראָז־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

פאר **גאלד**,
ביזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

פוילישער קאנסול אין תל-אביב

ראט פוילישע ארבייטער מיטנעהמען קיין פוילען דעם פונק פון חלוציות

דער פייערליכער אנהויב פון דער גלאז-פראדוקציע אין א"י. — דער פוילישער קאנסול און 14 קוואליפיצירטע פוילישע ארבייטער בעטייליגען זיך אין דער פייערונג

ירושלים. (יט"א) מיט דער גרינדונג פון דער ערשטער גלאז-הוטע „גביש" אין ראשון-לציון איז געמאכט געווארען דער אנהויב פון דער גלאז-פראדוקציע אין ארץ-ישראל.

ביים אנצינדען דעם שטענדיגען אויווען אין דער גלאז-הוטע, אין וועלכען דאס פייער דארף קיינמאל נישט פערלאשען ווערען. איז פארגע-קומען א פייערונג מיט'ן אנטייל פון דעם פוילישען קאנסול און פארשטעהער פון דער „הסתדרות".

אזוי ווי אין ארץ-ישראל איז נישטא קיין קוואליפיצירטע ארבייטער אין דער גלאז-פראדוק-ציע זענען געבראכט געווארען פון פוילען 14 פוי-לישע ארבייטער, וועמענס אויפגאבע איז צו ברענגען אין בעוועגונג די גלאז-הוטע און אויס-שולען קאדרען פון יודישע ארבייטער. די „הס-תדרות" וועמען די פוילישע ארבייטער האבען אנפערטרויט דעם שוץ פון זייערע אינטערעסען, האט געשלאסען אנ'אפמאך מיט די ארבייטסגעבער, לויט וועלכען דער טאג-לוין פון א קוואליפיצירטען ארבייטער איז בעשטימט געווארען אין דער הויך פון א האלב פונט און פון א בעהילף 400 מילס.

מיט רעדעס אויף דער פייערונג זענען ארויסגעטרעטען דער הויפט-אייגענטימער, פון דער גלאז-הוטע ש. פאמאנאוויטש, דער פארשטע-הער פון דער „הסתדרות" י. מערעמינסקי, דער פוילישער קאנסול און דער פארשטעהער פון די פוילישע ארבייטער פאטשקאווסקי...

י. מערעמינסקי האט אין זיין רעדע בע-טאנט, אז זיינער צייט האבען די יודען מיטגע-ווירקט ביי דער גרינדונג פון א רייהע אינדוסטריע צווייגען אין פוילען. איצט קומען די פוילישע ארבייטער קיין ארץ-ישראל, כדי אויסצושולען קאדרען פון קוואליפיצירטע יודישע ארבייטער. דער רעדנער ווינשט די פוילישע ארבייטער זיי זאלען וואס שנעלער פערענדיגען זייער אויסשו-לונגס-ארבייט, כדי זיי זאלען זיך קענען צוריק-קעהרען צו זייערע משפחות אין פוילען.

דער פוילישער קאנסול האט אין זיין רעדע זיך געווענדעט צו די פוילישע ארבייטער, אז צוריקקומענדיג קיין פוילען זאלען זיי מיטברענגען מיט זיך דעם פונק פון חלוציות פון דער יודישער ארבייטערשאפט אין א"י. און זייער געפיהל פון פעראנטווארטליכקייט. לערנט אויס — האט ער-קלערט דער פוילישער קאנסול — דעם יודישען ארבייטער ווי אזוי אויסצוארבייטען גלאז און לערנט זיך אויס פון איהם, ווי אזוי צו בויען דאס לאנד.

נאך א גלעזעל משקה האבען זיך אויך די פוילישע ארבייטער בעטייליגט אין דעם געמיינ-זאמען הורא-טאנץ.

די גלאז-הוטע האט שוין ארויסגעלאזט איהרע ערשטע אויסארבייטונגען, פלעשער און גלעזלעך צו נאפט-לאמפען. עס וועלען אויך פראדוצירט ווערען קינסטלערישע גלאז-אויסאר-בייטונגען. די גלאז-הוטע בעשעפטיגט 50 פערזאן.

פראצעס איז ווארשע געגען תפיסה-אויפזעהער

פאר מיסברויכען מיט תפיסה-געלדער

וארשא, 19 (טעלעפאניש).

אין יולי ה. י. האט דער אינספעקטאר פון תפיסות, מיכאל פאשקיעוויטש, דורכגעפיהרט א רעוויזיע אין די ביכער פון דער טורמע אויף דער דליגא גאס און האט פעסטגעשטעלט סיסטע-מאטישע מיסברויכען, וואס ס'האט אויסגעפיהרט דער תפיסה-נאטשעלניק בראניסלאוו האלובקא, זיין פערטרעטער לוציאן אלטושעווסקי און דער שומר פון דער תפיסה הענריק פיאסקאווסקי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די מיסברויכען דערגרייכען א סומע העכער 20 טויזענד זלאטעס. געגען די אלע איז פערפיהרט געווארען א פראצעס און נעכטען האט זיך דער פראצעס אנגעהויבען אין ווארשאווער קרייז-געריכט.

נאכ'ן פארלעזען דעם בעשולדיגונגס-אקט, האבען זיך אלע בעשולדיגטע מודה געווען.

נאך ביים אויספארשונגס - ריכטער, האט האלובקא זיך מודה געווען, אז די געלדער האט ער פערשווענדעט אויף פרויען.

דער פראצעס וועט דויערען צוויי טעג.

11 יודען געוועהלט ביז איצט

אין דעם אמעריקאנער קאנגרעס

וואשינגטאן (יט"א) לויט די ביז-איצ-טיגע פראוויזארישע וואהל-בעריכטען וועלען אין דעם נייעם 74-סטען אמעריקאנער קאנגרעס אריין 11 יודישע קאנגרעס-לייט.

אין שטאט ניו-יארק זענען ווידער געוועהלט געווארען די פאלגענדע פינף יודישע קאנגרעס-לייט, אלע פון דער דעמאקראטישער ליסטע: ע. סעלער, סעמועל דיקשטיין, וויליאם סיראוויטש, ט. א. מייזער און סאל. בלום.

אין קאנעטיקאט זענען געוועהלט געווארען ה. ט. קאפעלמאן פון הארטפארד און וויליאם ט. סיטראן פון מידלסאון, אין אילינאי איז צום 15 מאל ווידער געוועהלט געווארען קאנגרעסמאן אדאלף י. סאבאט פון טשיקאגא (דעמאקראט). אין קאליפארניע איז אויפסניי געוועהלט געווארען אויף דער רעפובליקאנישער ליסטע די עלטסטע קאנ-גרעס-פרוי פלארענס מ. קאהן.

אין ניו דזשערזי איז ווידער געוועהלט גע-ווארען קאנגרעסמאן י. באכראך פון אטלאנטיק סיטי אויף דער רעפובליקאנישער ליסטע.

אין פענסילוואניע איז אויפסניי געוועהלט געווארען קאנגרעסמאן הענרי עלענבאגען פון פיטסבורג (רעפובליקאנער.

טשיקאגא (יט"א) בעת די וואהלען אויף פערשידענע אמטען אין טשיקאגא זענען גע-וועהלט געווארען אלע יודישע קאנדידאטען אויף דער דעמאקראטישער ליסטע.

א חוץ דעם קאנגרעסמאן א. י. סאבאט זענען געוועהלט געווארען מיטשעל ס. דאבין, פרעד פישמאן, יוסף י. דרוקער (א שוועסטער-קינד פון קאנגרעסמאן סאבאט). דרוקער איז אלט 32 יאהר און איז דער יונגסטער ריכטער אין מוני-ציפאלען געריכט דזשייקאב מ. בראודע און דזשארדזש ב. חייס זענען אויך געוועהלט געווא-רען אלס ריכטער פון מוניציפאלען געריכט אויף א טערמין פון זעקס יאהר.

DR. MED.
H. Różaner
הויט, ווענערישע און מענער-שוועכע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel.8-98.
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

די אויסזיכטען פון דער יודישער עליה אין יאהר 1935

דער נייער סערטיפיקאטען-שעדיול און זיין בעדייטונג

וואס עס גיט איבער דער מיטגליד פון דער אגענץ-עקזעקוטיווע ה' משה טשערטאק

נאכ'ן בעשטימען דעם סערטיפיקאטען שע-דיול אויפ'ן איצטיגען האלב יאהר האט זיך א פאר-שטעהער פון דער א"י-אגענטור פאלקאר געווענדעט צום ה' משה טשערטאק, דעם לייטער פון דעם פא-ליטישער אפטיילונג פון דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ אין ירושלים, מיט דער בישע א-רויסצוזאגען זיין מיינונג וועגען דעם ניי-בעשטימ-טען שעדיול און זיין בעדייטונג.

„אין צוזאמענהאנג מיט דעם איצטיגען שע-דיול — הויבט אן ה' טשערטאק" — האט די עקזע-קוטיווע געמאכט בעזונדערע אנשטרענגונגען, כדי צו בעוועגען די ארץ-ישראלדיגע רעגירונג, דאס זי זאל ארויסציהען די געהעריגע קאנסעקווענצען פון דער דורכפאהרונג אין משך פון די לעצטע צוויי יאהר און אז זי זאל איינמאל מאכען דעם פרווב, צו בע-שטימען א גרויסען שעדיול. די עקזעקוטיווע האט אנ געוויזען אז אין משך פון די דריי לעצטע האלב-יעהרליכע סערטיפיקאטען-תקופות ווערט די יודישע ווירטשאפט אין א"י דערשטיקט אין מאנגעל פון ארבייטער, אין דורך דער גאנצער צייט ענדיגט זיך יעדער האלב-יאהר מיט א דעפיציט אין ארבייטס הענט אויפ'ן יודישען ארבייטס-מארק. אין דעם מע-מאריאל וואס איז דורך דער עקזעקוטיווע דערלאנגט געווארען דער רעגירונג, איז געמאכט געווארען א גרינדליכער אנאליז פון די אשדענס, וועלכע ס'ליידט די יודישע ווירטשאפט אין א"י דורך דעם מאנגעל אין ארבייטער. ס'ווערט אין איהם בעוויזען אז די ארבייטס-עליה איז זעהר שטארק צוריקגעשטאנען געגען איבער דער עליה פון קאפיטאל, און דער דאזיגער אומשטאנד דערפיהרט צו א פולשטענדיגער איבערקעהרעניש אין דעם ווירטשאפטליכען מעכא-ניזם פון דעם לאנד.

אלס ענטפער אויף די אלטע טענות פון דער ארץ-ישראלדיגער רעגירונג, דאס זי האט כלל נישט בדעה צו צווינגען די יודען צו בעשעפטיגען אין זייער ווירטשאפט אראבער, האט פעסטגעשטעלט דער מעמאריאל אז די לאגע, וואס האט זיך געשאפען דורך נישט ערפיהלען די יודישע פאדערונגען אויפ'ן געביט פון דער ארבייטס-עליה, ברענגט פאקטיש צו דעם דאזיגען אומשטאנד צו בעשעפטיגען אראבישע ארבייטער.

דער מעמאריאל האט זיך בעזונדערס בעשעפ-טיגט מיט דער פראגע פון דעם אריינדריגען פון דער בילינער ארבייט פון די שכנותדיגע לענדער און האט געמאהנט די רעגירונג נישט צו גרינגער-שעצען די דאזיגע דערשיינונג. דער שטייגענדער קאנטראסט צווישען דער לאגע אין א"י און דער לאגע אין די שכנותדיגע לענדער פערוואנדעלט ארץ-ישראל אין א מין מאגנעט פאר די הונגעריגע פועלים-מאסען פון די שכנותדיגע לענדער, וועלכע פערפילען אין דער ארץ-ישראלדיגער ווירטשאפט דעם בלויז, וואס האט געדארפט אויסגעפילט ווערען דורך א יודישער עליה.

אויפ'ן סמך פון די דאזיגע אלע ארגומענטען, האט די עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ זיך געווענדעט צו דער רעגירונג מיט א ענערגישער פאדערונג צו בעשטימען איצט א גרויסען סערטיפי-קאטען-שעדיול.

דער שעדיול, וואס איז דאסמאל בעשטימט גע-ווארען דורך דער רעגירונג, קאן נישט בעטראכט ווערען אלס בעפרידיגענדע תשובה אויף דער פאדע-רונג פון דער עקזעקוטיווע, ביי דעם שעדיול האט די רעגירונג בעריקזיכטיגט בלויז פערציג פראצענט פון דער פאדערונג פון דער עקזעקוטיווע, פונדעסט-וועגען דארף מען אין דעם דאזיגען שעדיול, הן לויט זיין אבסאלוטער צאהל און הן לויט זיין פער-העלטניש צו דער צאהל, וואס אין געפאדערט געווא-רען דורך דער עקזעקוטיווע זעהען א וויכטיגען פארשריט.

די צאהל סערטיפיקאטען וואס איז בעשטימט געווארען דורך דער רעגירונג אויפ'ן איצטיגען האלב-יאהר איז מיט 1.900 גרעסער פאר דעם לעצטען שעדיול און מיט 2000 מעהר פאר די צוויי פריהערדיגע שעדיולען, די עקזעקוטיווע האט א יסוד צו האפען, אז אויך דאס מאל וועט עס איהר געלינגען צו בעקומען אין משך פון דאזן לויפענדען האלב יאהר א צוגאב-שעדיול, וועלכער וועט אפשר זיין גרעסער ווי דער צוגאב-שעדיול וואס מיר האבען בעקומען דעם פאריגען מאל.

וואס בעוויזט אונז דאס אלץ? ס'איז דערפון קלאר, אז אין יעדער תקופה און אין יעדער בע-שטימטער ווירטשאפטליכער סיטואציע האט די רע-גירונג א געוויסע פארשטעלונג וועגען די גרענ-צען פון די אויפנאהמס-מעגליכקייטען פון דעם לאנד, אויך מיר האבען יעהן מאל א בעשטימטען בעגריף וועגען דער אויפנאהמס-פעהיגקייט פון דעם לאנד, און עס איז נאטירליך, אז אונזער בעגריף וועגען דער אויפנאהמס-פעהיגקייט פון דעם לאנד גייט א סך ווייטער ווי דער בעגריף פון דער רעגי-רונג. אבער דער דרוק פון די פאקטישע בעדער-פענישען פון דער ארץ-ישראלדיגער ווירטשאפט, וועלכע ווערט דורך אונז אויסגענוצט, צוזאמען מיט דעם דראנג פון די יודישע מאסען אין גלות צו עליה — ווען דער דאזיגער דרוק ווערט מיט עקשנות געבראכט צו א קאנצענטרירטען אויסדרוק געגען איבער דער רעגירונג. דורך דער יודישער אגענץ, מוז דאס סוף כל סוף דירהער פון ארט און אויס-ברייטערען די ראמען פון דער עליה, די דאזיגע כסדרדיגע אקציע פון מאבילזירען די פאקטען און פון כסדרדיגען איבערצייגען בריינגט זיינע רעזול-טאטען אפשר לאנגזאם, אבער דאס איז נישט קיין ארויסגעווארפענע ארבייט, און דאס איז דער טעג, אויף וועלכען מיר דארפען גיין אויך אין דער צו-קונפט, נישט אריינפאלענדיג צו שנעל אין פער-צווייפלונג, ווייל די פערצווייפלונג איז א זעהר שלעכטער ראטגעבער ביי דער רעאלער פאליטישער ארבייט.

7.500 סערטיפיקאטען בעדייטען א עליה פון 13000 נפשות אויפן סמך פון ארבייטס-סערטיפי-קאטען אין משך פון דעם איצטיגען האלב-יאהר, איך דאס אין אויסער דעם צוגאב-שעדיול, וועלכען מיר האפען צו בעקומען, וועלען מיר די דאזיגע צאהלען דאפלען אויף א גאנצען יאהר און וועלען מיר דערצו צוגעבען די עולים פון די אנדערע קא-טעגאריעס — וועלען מיר האבען אין יאהר 1935, אויב ס'וועט גאר נישט געשעהען עפעס אויסער-געוועהנליכעס, א פיל גרעסערע עליה ווי אין יאהר 1934.

דער איצט בעשטימטער סערטיפיקאטען-שעדיול זאגט אונז נאך נישט אן קיין נארמאלען מצב אויף דעם ארץ-ישראלדיגען ארבייטס-מארק, ער בעדייט אינו נאך נישט פון די סכנות, וואס זענען פערבונדען מיט דעם מאנגעל אין ארבייטס-הענט, ער טאר אויך נישט אפשטעלען אונזער כסדרדיגען קאמף פאר דער פערברייטערונג פון דער עליה, ביז עס וועלען ער-פילט ווערען אונזערע פולע בעדערפענישען און פאר-דערונגען. (האלקאר).

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע גויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא-פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאקעס.
– גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. **O. PETRYKIEWICZ** אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערוש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדז 20 נאוועמבער 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 20 נאוועמבער 1934

וואס נעהנטער דער טערמין פון פלעביסציט

אלץ שווערער זענען די אויסזיכטען פון היטלערס מדינה

נאך מיט א צוויי יאהר צוריק האט זיכער קיינער נישט גערעכענט, אז די סאאר-פראגע זאל ווערען אזא וויכטיג פראבלעם פון דער אינטער-נאציאנאלער פאליטיק. דאס איז אויך נישט איינגע-פאלען די מלוכה-מענער, ווען זיי האבען בשעתו אויסגעארבייט די יסודות פון ווערסאלער טראקטאט און האבען בעשלאסען איבערצוגעבען דעם סאאר-געביט אונטער דער פערוואלטונג פון א געמישטער אינטערנאציאנאלער קאמיסיע.

די בעפעלקערונג פון סאאר-געביט איז כמעט אויף 99 פראצענט דייטש. הגם אין ווער-סאלער טראקטאט איז בנוגע דעם געביט פאראויס געזעהן א פלעביסציט, אבער פריהער איז אפילו קיינעם נישט איינגעפאלען צו דענקען, אז די בע-פעלקערונג זאל זיך ארויסזאגען נישט פאר דייטש-לאנד. מ'האט גערעכענט, אז קיין שום אנדערע לעזונג איז איינגאנצען גאר אונמעגליך.

אין די אינטערנאציאנאלע קרייזען האט מען אפילו בעהאלטען, אז צו קיין פלעביסציט וועט בכלל נישט קומען. בפרט, אז אויך פראנקרייך איז שוין גרייט געווען אפצוגעבען סאאר די דייטשען אהן פלעביסציט. פראנקרייך איז בעגאנגען נאר וועגען א געוויסער ענטשעדיגונג פאר די קויהלען-גרובען פון געביט, וועלכע זענען געהאט אנער-קענט געווארען פאר פראנקרייך אלס רעקאמפענ-סאטע פאר די צושטערונגען, וואס די דייטשען האבען געהאט אנגעמאכט בעת דער מלחמה. פראנק-רייך האט געוואלט צוריקצאהלען די דייטשען פאר די קויהלען-גרובען.

ווי מ'גיט איבער, האבען זיך מיט צוויי יאהר צוריק אפילו אנגעהויבען צו פיהרען אונטער האנדלונגען צווישען דייטשע און פראנצויזישע עקס פערטען און עס האט שוין געהאלטען אויף א דרך וועגען דער פערשטענדיגונג. סאאר וואלט צוריקגע-קעהרט געווארען צו דייטשלאנד אהן פלעביסציט און פאר דעם פאראויסגעזעהענעם טערמין.

דער מצב האט זיך געביטען ראדיקאל באלד ווי היטלער איז געקומען צו דער מאכט. וואס מעהר די נאצים האבען ארויסגעוויזען זייער אונ-פעהיגקייט און אונפעראנטווארטליכקייט, אלץ מעהר האט זיך די לאגע פערערגערט.

כמעט דריי פערטעל פון דער בעפעלקערונג אין סאאר-געביט בעשטייט פון ארבייטער. זיי זע-נען ארגאניזירט אין פראפעסיאנעלע פעראיינען, וואס געפינען זיך אונטערן איינפלוס פון די קאמו-ניסטען אדער סאציאליסטען, אדער פון די קאטא-ליקען. אויף וויפיל עס גייט וועגען די סאציאליס-טען און קאמוניסטען, זענען זיי געווארען געגנער פון דער צוריקפעראייניגונג פון זינט היטלער האט פערנומען די מאכט און פון זינט אין דייטשלאנד איז דער מורא'דיגער טעראר געגען דער ארביי-טער-בעוועגונג. מיט דער צייט האבען דיזעלבע שטימונגען אנגעהויבען הערשען אויך צווישען די קאטאליקען צוליב די אונאויפהערליכע קאנפליקטען צווישען רייך און דער קאטאלישער אמונה. עס איז געשאפען געווארען געגען אנשלוס א פראנט, אין וועלכען עס גייען אריין די סאציאליסטען, די קאמוניסטען און קאטאליקען. אט דער פראנט, גע-גען וועלכען עס שטייט דער נאציאנאליסטישער „דייטשער פראנט" איז פאר דעם, עס זאל בלייבען דערווייל אין סאאר-געביט דער ביז-איצטיגער מצב.

דער לאזונג פון סטאטוס קווא בעקומט אלץ מעהר אנהענגער, נישט בלויז צוליב אידעאישע און רעליגיעזע טעמים, נאר אויך צוליב עקאנא-מישע. די לאגע אין דייטשלאנד איז א קאטא-סטראפאלע. דאס דריטע רייך פיהלט אלץ מעהר דעם מאנגעל אין די נויטיגסטע מאטעריאלען. די בעפעלקערונג האט מורא, אז די מארק וועט פאלען און קויפט איין, וואס עס לאזט זיך נאר. א סאאר-ארבייטער, וואס פערדינט גוט, האט נישט קיין גרויסען חשק צוריק אריבערצוגעהן אין דרי-טען רייך, וואו דער לעבענס-ניוואו פון דורכשניט-ליכען בירגער איז [illegible]ריטענד געפאלען.

אמאל [illegible] קיינער נישט דערוועגט זיך ארויסצורוקען, וועלכע ס'איז עקאנאמישע מאטיווען, ווען ס'וואלט זיך געהאנדעלט ביים אומקעהרען זיך צום היימאט-לאנד. אבער איצט פעהלט נישט אזעלכע, וואס ווייזען אן, אז די קויהלען-גרובענס וועלען מעהר נישט קענען בעשעפטיגען אזוי פיל ארבייטער ווי איצט, אויב דער געביט וועט צו-ריקגעהן צו דייטשלאנד. דאגעגען פראנקרייך נעהמט אפ פיל מעהר קויהלען, וויפיל ס'קען אפ-גענומען דייטשלאנד. דער גאנצער געביט געניסט בכלל פון גרעסערען וואוילשטאנד, וואס הערשט אין פראנקרייך, און וועגען וועלכער אין דייטש-לאנד חלומט מען נאר.

די אלע מאמענטען האבען געבראכט דערצו, וואס אויב פריהער האט מען גערעכענט, אז כמעט די גאנצע 100 פראצענט פון דער סאאר-בעפעל-קערונג וועט זיין פאר'ן צוריקקעהר צו דייטש-לאנד, שטעהט איצט די פראגע, צי וועט זיך אפילו געפינען א נישט בעדייטענדע מעהרהייט פאר'ן דייטשען רייך.

ס'איז גענוג אנצוווייזען, אז אפילו דער פארזיצער פון דער פערוואלטונגס-קאמיסיע פאר'ן סאאר-געביט, קאמיסאר נאקס, וועלכער איז בכלל זעהר פארזיכטיג אין זיינע אורטיילען, האט לעצ-טענס צוגעשטעלט אין פעלקער-בונד א ראפארט, וואס איז פאר די דייטשען זעהר נישט גינסטיג. נאך מיט 2 חדשים צוריק האט ער געהאלטען, אז פאר פעראייניגען זיך צוריק מיט דייטשלאנד ווע-לען זיך ארויסזאגען 80 פראצענט פון דער בע-פעלקערונג, איצט גלויבט ער שוין נישט דערין. ער האלט, אז וואהרשיינליך וועט זיך ארויסזאגען נישט מעהר פאר 60 פראצענט.

צום טערמין פון פלעביסציט איז שוין גע-בליבען קנאפע צוויי חדשים. דער פלעביסציט קומט פאר דעם 13-טען יאנואר 1935. די לאגע אין דייטשלאנד פערערגערט זיך מיט יעדען טאג און וואס נעהנטער עס קומט דער פלעביסציט, אלץ שווערער ווערען די שאנסען פון היטלער'ס מדינה.

דער פולווער-פאס פון אייראפא

אונאויפהערליכע קלאנגען וועגען א נאהענטער מלחמה

דער ארגאן פון טשעכאסלאוואקישען אוי-סערן-מיניסטעריום „פראגער פרעסע" האלט פאר העכסט כאראקטעריסטיש פאר דער איצטיגער אונרוהיגער צייט אין אייראפע דאס, וואס אין אלע לענדער וואקסען און פערשפרייטען זיך מיט א געוואלדיגער שנעלקייט פערשידענע קלאנגען, וואס איינער איז גרוילענדער פאר'ן צווייטען.

די לאגע, שרייבט די צייטונג, איז אזוי, אויך נישט לייכט, אבער באזונדערס שעדליך זע-נען די קלאנגען וועגען א נאהענטער מלחמה, וועלכע האלטען זיך אין איין פערשפרייטען און מאכען שווער די לאגע, וועלכע איז אזוי אויך זעהר נישט קיין גרינגע.

ס'פערשטייט זיך, די אלע קלאנגען ווערען געשאפען א דאנק דער אונבעשטימטקייט פון מצב און א דאנק די פעסימיסטישע שטימונגען, וועלכע האבען ארומגענומען די ברייטע מאסען פון דער אייראפעאישער בעפעלקערונג. אמת איז אויך דאס, וואס די שטימונגען ווערען פערשפרייט דורך מענ-שען, וואס האבען צומייסטענס נישט די מינדעסטע אהנונג וועגען ווירקליכען מצב און וועגען אי-נערליכען מעכאניזם פון די כוחות, וואס ווירקען אויף דער ענטוויקלונג פון דער אינטערנא-ציאנאלער פאליטיק. אבער דאך קאן מען אין דער פערשפרייטונג פון די פאניק-שטימונגען געפינען א געוויסע געזעצמעסיגקייט.

אויב מען זאל נאכפאלגען פון וואנען עס שטאמען די קלאנגען וועגען א נאהענטער מלחמה קלאנגען, וואס גייען ארום איבער אלע לענדער פון אייראפע, וועט מען געפינען, אז זיי שטאמען מעהרסטענטיילס פון דייטשלאנד. דער פונקען-קנאל פון דער דייטשער פראפאגאנדע דורך ראדיא און דורך דער פרעסע האט געבראכט דערצו, אז אין די אויפגעטרייסעלטע מוחות איז ביסלעכווייז געשאפען געווארען דער איינדרוק פון א נאהענ-טער מלחמה, א נ'אונפערמיידליכער, א שטייגער צוליבן סאאר-געביט. פערשטייט זיך, אז קיין שום פלעביסציט קאן נישט פארקומען אין א רוהיגען מצב, אהן אגיטאציע. אבער אין פאל פון סאאר האט די אגיטאציע אנגענומען 2 חדשים פאר'ן פלעביסציט — אזעלכע אונערהערט שארפע פאר-מען, אז ס'איז שווער זיך פארצושטעלען, וואס אייגענטליך וועט פארקומען דעם 13 יאנואר (דער טאג פון פלעביסציט).

די בעפעלקערונג, וועלכע איז אין דייטש-לאנד פערשלאסען, איז איבערצייגט, אז אזא פי-בערהאפטיגע קאמפאניע קאן זיך פערענדיגען נאר מיט א נ'אויפרייס, און אלע פראטעסטען פון דער היטלער-רעגירונג ווערען דורך איהר אויפ-גענומען אלס צוגרייטונגס-שריט צו גרויסע געשע-הענישען.

קלאנגען וועגען מלחמה קומען נישט פון די רעגירונגס-קרייזען, נאר פון אונטען, פון דער פאלקס-מאסע, פון דער ארמעע א. א. וו. דער אויפרוהר פון די ברייטע פאלקס-שיכטען איז נישט אהן גרונד און ווערט ערקלערט דערמיט, וואס די ארבייטער-קרייזען גיבען זיך אפ א דין וחשבון וועגען שוואונג פון די קריגס-הכנות פיל מעהר, איידער די פויערים און די בירגערליכע: אין פיל פאבריקען נעהמט מען אפ ביי די ארבייטער א שבועה, אז זיי וועלען שווייגען, אין אנדערע פאבריקען איז פאר די ארבייטער פולשטענדיג קלאר, אז סוף כל סוף איז די ארבייט פולשטענדיג בעשטימט אויף קריגס-צוועקען. די איינציגע אויס-קלערונג, וועלכע די ארבייטער בעקומען אויף זייערע פראגען איז „קריג איז נאהענט". די מילי-טער-לייט און די לופט-פליהער פון דריטען רייך רעדען אזוי וועגען דעם, אז אין פאל פון קריג זענען זיי גרייט זיך צו ברענגען פאר א קרבן אויפ'ן מזבח פון נאציאנאל-סאציאליסטישען פא-טערלאנד.

זעט די שטימונגען און קלאנגען קאנען סוף כל סוף שאפען אנ'אמת'ן פסיכאז. מ'קאן נישט לייי-קענען, אז קלאנגען ווערען פערשפרייט אויך אין אנדערע לענדער, אבער אין ערגעץ האבען זיי נישט אזא הארטנעקיגקייט, ווי אין דייטשלאנד. צום בעדויערען קאן מען נישט האפען, אז דאס זאל אויפהערען, ווייל די אנטי-דעמאקראטישע רעגי-רונג פון רייך קאן נישט רעזיגנירען פון דער אונ-אויפהערליכער פראפאגאנדע, זי קאן אויך נישט אראפנעהמען דעם שלייער, וואס חענגט איבער דער געהיימניש פון איהרע בעוואפנונגען.

פון יודישען לעבען אין ליטע

געשפרעך מיט'ן דירעקטאר פון קאוונער „היאס"

די טעג האט געווילט אין ווילנע דער גוט-בעקאנטער געזעלשאפטליכער טוער און דירעקטאר פון קאוונער „היאס" ה' ישעיהו ראזאווסקי.

ה' ראזאווסקי האט אין א געשפרעך איבער-געגעבען א רייהע אינטערעסאנטע פרטים פון יודישען געזעלשאפטליכען, עקאנאמישען און קולטורעלען לע-בען אין ליטע.

די עקאנאמישע פאליטיק פון ליטע גייט איצט פונקט ווי אין אנדערע לענדער אויפ'ן וועג פון אויטארקיע, ד. ה. זעלבסט-אויסקום. די רעגירונג בעמיהט זיך צו פערקלענערן, ווי ווייט מעגליך דעם אימפארט און צו ענטוויקלען די אייגענע אינדוסטריע. דערצו האבען טיילווייז אויך מיטגעווירקט די אנגע-שטרענגטע בעציהונגען מיט דייטשלאנד, וועלכע מאכט לעצטענס גרויסע שוועריגקייטען פאר'ן ליט-ווישען עקספארט. ליטע האט געשטעפט דעריויף מיט אנ'ערהעבליכער בעשרענקונג פונ'ם אימפארט און ענטוויקלונג פון אנ'אייגענער אינדוסטריע. אזוי זע-נען לעצטענס אויסגעבויט געווארען אין ליטע א רייהע נייע אינדוסטריען, וועלכע זענען פריהער נישט בנמצא געווען, ווי טעקסטיל, קאלאשען, צוקער, קאנפעקציע א. אנד. ליטע בעמיהט זיך איצט אנ-צוקניפען האנדעלס-בעציהונגען מיט פערשידענע לענדער, אזוי איז לעצטענס געשלאסען געווארען א האנדעלס-אפמאך מיט ענגלאנד.

דער אלגעמיינער עקאנאמישער קריזיס, וואס גיט זיך אלס מעהר צו פיהלען אויך אין ליטע, האט אין דער ערשטער רייהע געטראפען די יודי-שע בעפעלקערונג בכלל און די יודישע סוחרים, קליינהענדלער און האנדווערקער בפרט. דאס לאזט זיך אויך מערקען אין דעם אלץ שטארקערען דראנג צו עמיגרירען. איבערהויפט פאהרט מען קיין ארץ-ישראל, אפריקע, אמעריקע א. אנדערע. יעהרליך פאהרען ארויס פון ליטע ביי 1000 יודען.

וואס שייך די ליטוויש-יודישע בעציהונגען — זאגט ה' ראזאווסקי — איז די עלטערע ליטווישע פא-ליטיקער און טוער, וועלכע געדענקען נאך די גע-מיינזאמע (מיט יודען) ארבייט פאר דער בעפריי-אונג פון ליטע, בעציהען זיך בכלל גוט צו יודען לויט דער אויפגעהיטער אמאליגער טראדיציע, דא־

געגען די ליטווישע יוגענד (בפרט די סטודענטען), לאזען זיך בעאיינפלוסען פון דער „ראסיסטישער תורה" און פון די יודען-העצערישע ווינטען, וועל-כע קומען פון דייטשלאנד און לעצטענס אויך פון לעטלאנד.

רעדענדיג וועגען דעם יודישען קולטור-לעבען אין קאונע, דערקלערט ה' ראזאווסקי, אז נאר א קליינער פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג שיקט די קינדער אין די פרעמד-שפראכיגע שולען, דער גרעסטער טייל לערנען זיך אבער אין די יודי-שע נאציאנאלע שולען. דער שול-וועזען אין אלגע-מיין איז דארט זעהר פערשפרייט. אזוי למשל, האָ-בען מיר אין קאונע פיל תרבות-שולען, צוויי גוט אויסגעשטעלטע העברעאישע גימנאזיעס (אין איי-גענע געביידעס, אויפגעבויטע מיט דער הילף פון דער ליטווישער רעגירונג און אמעריקאנער געל-טער), א יודישע קאמערץ-שול, זעהר פיל יודישע און רעליגיעזע פאלקס-שולען.

א חוץ דעם שול-וועזען איז אין ליטע שטארק אויסגעוואקסען די יודישע פרעסע. ביי הייטיגען טאג ערשיינען אין קאונע 5 טעגליכע יודישע צייטונגען: „יודישע שטימע" (רעד. ד"ר רובינשטיין), „דאס ווארט" (אונטער דער רעד. פון בעקאנטען דיכ-טער ה"ה גרינבלאט צבי גרינבערג און אדוו. גאר-פינקעל), „פאלקסבלאט" (רעד. יודל מארק), „מאָ-מענט" (רעוויזיאניסטישער ארגאן), און „היינטיגע נייעס" (אווענד-צייטונג).

ס'שפילען איצט אין קאונע צוויי יודישע טעַ-אטערן — אין איינעם צבי בראַטאַ, אין דעם אנדערן — מיכאלעסקא. לעצטענס האט זיך אויך געגרינדעט אין קאונע א טעאטער-געזעלשאפט, אונ-טער דער אנפיהרונג פון די בעקאנטע געזעלשאפט-ליכע טוער ד"ר מ. סודארסקי און זלמן טרויב. ס'-איז נאך כדאי צו דערמאהנען די קאוונער היסטא-רישע עטנאגראפישע געז. (אונטער דער לייטונג פון ד"ר לאפין און ד"ר שווארץ), וועלכע ארבייט זעהר גוט, די ביבליאטעק א. נ. מאפו, בילדונגס-געזעלשאפט, געזעלשאפט „פריינד פון וויסענ-שאפט" (ד"ר מאטוס און ד"ר לעווין) און „ארט"-געזעלשאפט, וועלכע לייסטעט פיל פאר דער פראַ-דוקטיוויזאציע פון די ליטווישע יודען.

אין ליטע האט זיך לעצטענס שטארק ענט-וויקעלט אויך די ספארט-בעוועגונג, מיט וועלכער ס'פיהרט אן דער קאונער „מכבי" און אנדערע ספארט קלובען, וועלכע געהערען צום וועלט - פערבאנד „מכבי".

דער ניי-געוועהלטער מעקסיקאנער פרעזידענט איז יודען-פריינדליך

מעקסיקא-סיטי (יט"א) די יודישע בעפעלקע-רונג האט מיט גרויס צופריעדענהייט אויפגענומען די ערקלערונג פון דעם ניי-געוועהלטען פרעזידענט פון מעקסיקא, גענעראל קארדענאס, וועלכער האט פערזיכערט, אז ער וועט קיינמאל נישט דערלאזען צו קיין אונרעכט לגבי יודען.

גענעראל קארדענאס האט די ערקלערונג גע-מאכט א דעלעגאציע, וואס איז איהם געקומען בע-גריסען. איינער פון די יודישע אנטיילנעהמער פון דער דעלעגאציע האט זיך בענוצט מיט דער גע-לעגענהייט און [illegible] האט געצייגען די אויפמערקזאמ-קייט פון ניי-געוועהלטען פרעזידענט אויף דער העצע, וואס פערשידענע עלעמענטען פיהרען געגען יודען. גענעראל קארדענאס האט דאן אפגעגעבען די פאלגענדע ערקלערונג:

„גיט איבער דער יודישער בעפעלקערונג, אז איך בין איהר א פריינד און וועל קיינמאל נישט דערלאזען, אז עס זאל געגען די יודען בעגאנגען ווערען אנ'אונרעכט. אלע איינוואוינער פון מעק-סיקא זענען גלייך פאר'ן געזעץ און יעדע אונגע-זעצליכקייט געגען יודען וועט שטרענג בעשטראפט ווערען פונקט ווי אונגעזעצליכקייט געגען מעקסי-קאנער".

פערשידענע יודען אין פאריז — פערשידענע וועלטען

(א בריף פון פאריז)

פון דוד איינהארן

— וויפיל יודען לעבען דא אין פאריז?

אט די פראגע האב איך נישט לאנג צוריק געשטעלט א קלוגען אלטען יודען, וואס וואוינט שוין אין פאריז איבער 30 יאהר און קען גוט דאס יודישע לעבען דא.

— יאס, איהר ווייסט נאך נישט? — האט ער מיך פערוואונדערט געפרעגט, — איהר האט נאך נישט געזעהען די ציפער׳ע פון אלטען גרויסען סטאטיסטיקער? אין דער תורה שטעהט דאך קלאר: „ווי די שטערען אין הימעל און ווי דער זאמד ביים ברעג ים“.

געמיינט, האט ער, באטירליך, דערמיט דאס־שילדען און די פויליש־יודישע שמאטע־הענדלער און אריגע ארבייטער.

א צווייטער אלטער יוד האט עס מיר איבערגעבער ווערקלערט:

— די צאהל פון די יודען אין פאריז ווענדט זיך אין דעם ווער עס צעהלט זיי. איינער רעכענט 'יודען יודען פאר צוואנציג; אנדערע גרויס זענען ביי איהם אין די אויגען. א צווייטער רעכענט טויזענד יודען פאר איינעם, א פראנצויזישע אנטיסעמיט וועט אייך זאגען, אז דא איז פערהאן א מיליאן; און א פראנצויזישער יאהודי וועט זאגען, אז בלויז צעהן טויזענד.

אין דער אמת׳ן אבער איז פאר די לעצטע 15 יאהר די יודישע עמיגראציע אין פראנקרייך רייזיג אויסגעוואקסען, און מיקען שאצען די צאהל יודען אין פאריז איבער צוויי הונדערט טויזענד.

נישט קוקענדיג אויף זייער צאהל, ווארפען זיי זיך זעהר ווייניג אין די אויגען. ווען מען זאל וועלען זיך שאפען א בעגריף וויפיל יודען עס זעבען דא פערהאן לויט דער צאהל יודישע פנים׳ער, וואס מען בעגעגענט אויפ׳ן גאס, וועט מען ווירקליך קאנען מיינען, אז האלב פאריז איז בעזעצט מיט יודען, מען דארף שוין האבען א באן ווי א שופר, און דערצו זיין זעהר א גרינגער, אז מ׳זאל זיך שטארק אנזעהן אלס יוד. אין דייטשלאנד, ענגלאנד, אדער פוילען. אין לייכט צו זעהן אויפן גאס, צי עס זענען דא א סך יודען. צי נישט. אין פאריז מוזט איהר שוין אנגעהמען א יודען פארן דופק און זיגען דערביי „כל בדרי“ און דאן זעהן צי דאס הארץ קלאפט ביי איהם שנעלער צי נישט.

נאר דער וואס מיינט, אז אין פאריז איז דא איין יודיש פאלק, יענער האט א טעות. אין פאריז זענען דא גאנצע זעקס יודישע פעלקער. וואס צווישען איינעם און דעם צווייטען ליגט א טיפער תהום.

מען זאל אפגעהיטען ווערען, אז די פראנצויזען זאלען אונז אזוי פיינט האבען, ווי די זעקס יודישע פעלקער האבען זיך פיינט איינער דעם אנדערען. אין פאריז זענען דא, ערשטענס, פראנצויזישע יודען; נאכדעם פוילישע יודען, צו די פוילישע יודען ווערען נאטירליך צוגערעכענט אלע יודען, וואס רעדען יודיש — רוסישע, רומענישע, אונגארישע. נאכדעם קומען די עכט־רוסישע יודען, וואס רעדען נישט קיין יודיש, די אזוי־גערופענע אסימילירטע רוסיש־יודישע אינטעליגענץ און אמאליגע גבירים. זיי בילדען א גאנץ בעזונדער פאלק פאר זיך, וואס האט מיט דער פוילישער יודישער מאסע גארנישט צו טון, אויסער א קליינער אויסנאהם. איצט קומען די שפאניאלישע יודען, וועלכע זענען מעסטענטייל געקומען פון טערקיי, גריכענלאנד, מאראקא, אלזשיר און טוניס. און צום סוף די דייטשע יודען, וועלכע זענען אריין אין פראנקרייך ארום 35 טויזענד, און מעהר ווי א העלפט איז פון זיי געבליבען אין פאריז.

יעדער טייל פון די זעקס יודישע גאציעס צייכענט זיך אויס מיט א גאנץ בעזונדערען כאראקטער און געהט זיך זיין אייגענעם וועג אין דער נייער היים. יא, אפילו עקאנאמיש פערנעהמט יעדערער אן אנדער פלאץ. און דא מוז איך צוגעבען, אז אין דעם נייעם גלות האבען זיך אונזערע פוילישע יודען ארויסגעשטעלט פאר די שטארקסטע, וואס אנטוויקלען ארגאניזאציע און צוגעבונדענקייט, ווי מאדנע עס זאל נישט קלינגען פאר די שטאלצערע יודען. און אויסער דעם בילדען זיי דעם שטארקסטען און גרעסטען טייל אינ׳ם פאריזער יודישען לעבען.

דער באדען אויף וועלכען אונזערע יודען האבען זיך ארגאניזירט, איז א גאנץ מערקווירדיגער. איך ווייס נישט ווי דאס וואלט אויסגעזעהן, ווען די אורזאך וואלט נישט געווען פאריז איז א שטאט, וואס שלינגט און זאפט אלץ איין אין זיך. די פראנצויזען זענען ווייט נישט קיין פאלק פון ארגאניזאציע, און עס איז דא א שפריכווארט: „ווי עס קריסטעלט זיך, אזוי יודעלט זיך“. דאס רוב יודען, וואס זענען געקומען פון פוילען אין פאריז, זענען ווייט נישט אזוי פרום, אז דער בית־המדרש אדער די רעליגיע זאל זיי צווינגען צו ארגאניזירען זיך. דער יודישער אימיגראנט אין פאריז פיהלט זיך נישט אזוי אפגעריסען פון זיין אלטער היים, ווי דער אמעריקאנער יודישער אימיגראנט. למשל, כמעט יעדער יודישער ארבייטער, אויב ער האט נאר א גוטע פאר יאהר, קען זיך ערלויבען דעם לוקסוס איין מאל אין צוויי יאהר ארויפצוכאפען זיך אויף א קורצער צייט אין פוילען צו זיינע עלטערען אדער קרובים. מיר קומט אויס כסדר, איבערהויפט זומער־צייט, צו הערען פון יודישע ארבייטער.

„מיין פרוי איז אפגעפאהרען אויף א פאר חדשים א היים“.

„איך קלויב זיך אויף א קורצע צייט א היים“.

עס געהט פון פאריז אין פוילען א כסדר׳דיגער הין און צוריק. יעדערער, וואס קומט פון פוילען קיין פאריז, שלעפט מיט זיך מיט צעהנדליגע פעקלעך, וואס עלטערען פון פערשידענע בעקאנטע שיקען צו זייערע קינדער. אפילו היימישע לאקשען ברויט שיקט מען מיט.

דער שטויס צו ארגאניזירען זיך אין פעראיינען האט געגעבען דער קבר. עס שטעלט זיך ארויס, אז ווי נישט פרום א יוד זאל נישט זיין, וויל ער דאך בעגראבען ווערען צווישען יודען ווי זאגט א יודישער שפריכווארט: „צווישען גוים צו לעבען, צווישען יודען צו שטארבען“. און דא, אין פאריז, האבען זיך די יודען אנגעשטויסען אויף א פאקט אין לעבען, וואס נעמט ביי זיי צו די מעגליכקייט פון בעגראבען ווערען צווישען יודען. אין פאריז זענען נישטא קיין רעליגיעזע בית־עלמינס. דא ווערען אלע מענשען, די קאטאליקען, די יודען, די מאכמעדאנער, בעגראבען אויף איין בית־עולם, און דאס אויך נישט אויף אייביג. קברים ווערען געקויפט ווי וואוינונגען — אויף דריי, אויף צעהן, אויף דרייסיג יאהר און אויך אויף אייביג. ווער עס האט א קבר אויף דריי יאהר, ווערט ער נאך די דריי יאהר ארויסגענומען פון קבר און זיינע ביינער וואנדערען איבער אין די ריזיגע היילען, וואס ליגען הינטער פאריז. דארט, אין די קאטאקאמבען (קברים־היילען) ווארפט מען אלע סקעלעטען צוזאמען, ווי סטאסען האלץ. אויסער דעם בעגראבט מען נישט אין פאריז יעדען טויטען בעזונדער אין א קבר. דאס רוב קברים געהען 5, 6 און אפטער 10 מעטער (א מעטער איז איבער דריי פוס) טיף. און די מתים לייגט מען אייגעם אויפ׳ן צווייטען. איצט שטעלט זיך פאר, וואס א יוד, ביי וועמען עס איז נאך געבליבען א שטיקעל פון גלויבען, וועלכער געהט נאך איינמאל אין יאהר, יום כיפור, אין שוהל. שטעלט זיך פאר, וואס פאר א שרעק עס נעהמט ארום אזא יודען, ווען ער דערוויסט זיך, אז ער קען ליגען דער צעהנטער אונטען אין קבר און אויף איהם זאל ליגען אן׳אוקראינער פאגראמשטשיק, און איבער׳ן אוקראינער אן׳אראבער פון אלזשיר, און איבער׳ן אראבער — א רוסישער אפיצער, און אזוי כסדר.

עס קען זיך דאך פערגלוסטען די קרובים פון צהנטען מת, אויבען, אויפצושטעלען א צלם אין דער הויך איבער איהם, וואס זיין טאטע איז געווען א פרומער יוד, וואס ער אליין געהט נאך אויך פון צייט צו צייט אין שול אריין. די דאזיגע שרעק איז גארנישט צו שילדערען. די רייכע מענשען, נאטירליך, קאנען זיך בעזארגען מיט אן׳אייביגען פאמיליען־קבר, וואס קאסט טויזענדער פראנקען. אבער וועגען דעם קען דאך אן׳ארימער יוד נישט טראכטען. און אט, בכדי צו ראטעווען זייערע טויטע פון א פאלשטענדיגען אונטערגאנג, האבען אונזערע יודען זיך גענומען ארגאניזירען אין חברות. דער ציל פון אזא חברה איז אפצוקויפען אויף דעם אלגעמיינעם בית־עולם א שטיקעל פלאץ, וואו מען זאל קאנען בעגראבען אלע מיטגלידער און אויף אזא אופן זאל יעדער יוד זיין זיכער מיט זיין קבר, זיין אייביגע רוה, און דערביי זיין צווישען אייגענע אין דער ערד. צו דעם צוועק ווערען געמאכט בעלער און טאנץ־אווענדען. יודען טאנצען אט גאנצע נעכט, מען לויפט אום און מען פערקויפט שטיקער געפילטע פיש; מען ליידיגט אויס צעהנדליגע פלעשער ווין, קאפעליעס שפילען דזשעז און פאקס־טראט; מען מאכט לאטעריעס, אום וואס מעהר געלד צו זאמלען, עס זאל סטאיען גענוג צו בעזארגען מיט א קבר אלע יודען וואס טאנצען. אזעלכע חברות זענען דא אין פאריז נאהענט פון דריי הונדערט, וואס האבען ארום 60 טויזענד מיטגלידער. און אזוי ווי אן׳אייביגער קבר אין פאריז איז באמת אן׳אייגענס מיט געלד, און אזוי ווי יעדע חברה האט אין איהר אייגענטום א היבשע צאהל קברים אויף די פאריזער בית־עלמינס. קען מען דעם טויטען־פערמעגען פון די אלע חברות רעכענען אין די שעהנע הונדערטער טויזענטער.

אזוי האט זיך געשאפען דאס ארגאניזירטע יודישע לעבען.

די גאנצע צייט פון דער דאזיגער ארגאניזירונג האבען די פראנצויזישע יודען געקוקט פון אויבען אראפ אויף די פוילישע יודען. אין פראנקרייך זענען די פראנצויזישע יודען רעליגיעז ארגאניזירט אין א פעסטער רעליגיעזער ארגאניזאציע, מיט אפטיילונגען איבער׳ן גאנצען לאנד. פון אלע שטעט ווערט אויסגעוועהלט א ראט, וואס שטעלט מיט זיך פאר די קאנסיסטאריום (א סארט קהלה). די קאנסיסטאריום בעזארגט שוין אלע בעזונדערע קהלות מיט רבנים און כלי־קודש. די גרויסע מזרח־יודישע מאסע (די יודען פון פוילען, רוסלאנד און רומעניען) איז געשטאנען אויסער דער קאנסיסטאריום און געגען דער קאנסיסטאריום. אלס געגענזאץ צו דער פראנצויזישער אינסטיטוציע האבען א גרופע מזרח־יודישע כלל־טוער בעשלאסען צו שאפען א מין פעראייניגטע יודישע אינסטיטוציע און זי א נאמען געגעבען „פעדעראציע“, מיט א צענטראל קאמיטעט אויסגעוועהלט פון אלע חברות.

און אט ארום דער פעדעראציע האט זיך אנגעהויבען דער יודישער געזעלשאפטליכער לעבען אין פאריז.

היטלער האט באמת געמאכט אן׳איבערקעהרעניש אין די מוחות פון א סך פראנצויזישע יודען. פלוצלונג האבען זיי דערזעהען, אז אין פאריז זענען דא צעהנדליגע טויזענדער יודען, אין געוויסע קרייזען האט מען אנגעהויבען רעדען, אז די מזרח־יודען קאנען אריינגיסען פרישע בלוט אין דעם האלב־טויטען פראנצויזישען יודענטום. און שליסליך איז עס בכלל קיין תכלית נישט מען זאל לאזען אזוי פיל יודען אויף הפקר. יודען וואס האבען זיך שוין נאטוראליזירט, געווארען פראנצויזישע בירגער, וואס זייערע קינדער דינען שוין אין מיליטער. יודען, וועלכע שפילען שוין א ראלע אין איניגע פאריזער קווארטאלען, וואס אן זייערע שטימען הענגט אפטער אפ דער גורל פון א דעפוטאט (א מיטגליד פון פארלאמענט), מיט איין ווארט, אין די הויכע פענסטער האט מען בעשלאסען צו נעמען אנ׳אנדער טאן.

נאר דאס וואלט אפשר נאך נישט אזוי געווירקט. מיט די מזרח־יודען האט מען זיך פעראינטערעסירט נאך העכער אין די רעגירונגס־קרייזען. אויך דארט האט מען איינגעזעהן, אז מען דארף זיך פערנעהמען מיט די פוילישע יודען. וואקסט דאך ביי זיי א גרויסע יוגענד, טויזענדער צוקונפטיגע פראנצויזען, און אפטער א גרעסערע און געזונטערע יוגענד ווי ביי די פראנצויזען אין די זעלבע קווארטאלען. די שולען זענען אנגעשטאפט מיט יודישע קינדער, וואס ווייזען זיך ארויס פאר זעהר פעהיג. איצט דער בליק געגען דייטשלאנד, די סימפאטיע ביים וועלט־יודענטום, מיט איין ווארט, די פראנצויזישע יודען האט מען אויבען געגעבען צו פערשטעהן, אז עס איז זייער פליכט צו בעשעפטיגען זיך מיט דער גרויסער יודישער מאסע.

און דא הויבט זיך אן א נייער קאפיטעל. מען רעדט שוין פון קולטור־ארבייט. די פראנצויזישע יודען זענען גרייט איינצוגעהן אויף צו בענוצען די יודישע שפראך אלס מיטעל צו פערשפרייטען פראנצויזישע קולטור, ארומשלייפען א ביסעל די יודישע מאסע, ארומוואשען איהר און אויסבאדען, כדי גרייט צו מאכען און ווירדיג צו מאכען פאר דעם שידוך.

דערוויל ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען. די מזרח־יודען בלאזען זיך נאך. זיי טראכטען, אז פראנצויזען קאנען זיי ווערען אויפ׳ן אייגענעם חשבון. און די כלל־טוער האבען נאך מורא צו קומען צו דער מאסע מיט בעשטימטע, אויסגעארבייטע פארשלאגען. אבער סוף כל סוף וועט דאס קומען צו דעם, ווייל אויב די מזרח־יודען האבען א סך קינדער, האבען די פראנצויזישע יודען א סך, א סך געלד.

(פ—ס)

משה מאנטעפיארע

זיין לעבענס־געשיכטע צום 150־טען געבורטס־טאג

פון מ. דאנציס

(3

דער טויט פון מאנטעפיארע׳ס פרוי און זיין צווייטער בעזוך אין רוסלאנד

דער טויט פון זיין פרוי האט שווער געטראפען דעם אלטען, מיט יאהרען־איבערזעטיגטען פילאנטראפ און קעמפער פאר זיין פאלק. עס האט אבער נישט אוועקגענומען זיין מוט און אויך נישט זיין שטענדיגען דראנג צו קומען צו־הילף זיינע אומגליקליכע ברידער.

יהודית איז געשטארבען דעם 24. סעפטעמבער, 1862. ער האט געדענקט וועגען אריבערפיהרען איהר קערפער קיין ארץ ישראל און געוואלט אויסקלויבען פאר איהר א קבר אין עמק יהושפט אין ירושלים; ער האט אבער שפעטער אויפגעבויט א מויזעל אויף איהר קבר, לויט דעם מוסטער פון דעם קבר רחל. נישט ווייט פון איהר קבר האט ער אויך שפעטער געלאזט אויפבויען א ישיבה און אויסגעהאלטען תלמידי חכמים, וואס זאלען קאנען זיצען און לערנען תורה. די ישיבה איז גערופען געווארען אויף דעם נאמען פון יהודית.

מאנטעפיארע האט זיך אויך אריינגעווארפען נאך מעהר אין יודישער ארבייט. ער האט אונטערנומען נאך א רייזע קיין ארץ ישראל; דאס איז שוין געווען די זעקסטע רייזע, וואס ער האט געמאכט אין היילינען לאנד. דאס מאל איז ער אבער נישט געפאהרען ווייטער פון קאנסטאנטינאפעל, ווייל ער האט זיך דערפיהלט זעהר שוואך, ער איז נאר דער שיינען פאר דעם סולטאן, און איהם האט זיך איינגעגעבען צו קריגען נייע קאנצעסיעס פאר די יודען אין ארץ ישראל.

עס איז דערווייל אויסגעוואקסען א נייע, אנגעוועהטאגטע יודישע פראגע — די לאגע פון די יודען אין רומעניע. דאס איז געווען נאך דעם טערקישען קריג, וואס האט בעפרייט רומעניע פון טערקישען יאך, און געמאכט זי פאר א זעלבסטשטענדיגע מדינה. האבען זיך אנגעהויבען באלד רדיפות אויף די רומענישע יודען, און די יודישע פיהרער אין ענגלאנד און פראנקרייך האבען גענומען זוכען מיטלען ווי צו בעשיצען זייער רעכט. מען האט דאך, ווי געוועהנליך, געווענדט צו משה מאנטעפיארע ווי צו דעם איינציגען מענשען, וועמענס איינפלוס און ווירקונג קאנען עפעס אויפטון. ער האט זיך באלד געווענדט, פון זיין זייט, צו דער ענגלישער רעגירונג; ער האט זיך אויך געשטעלט אין פערבינדונג מיט דעם רוסישען אמבאסאדאר אין לאנדאן, גראף בארנאשקאוו, רוסלאנד האט זיך בעטייליגט אין דעם קריג צו בעפרייען רומעניע פון טערקיי און איהר הילף איז דעמאלט געווען זעהר וויכטיג. דערנאך האט ער זיך אוועקגעלאזט אויף א מיסיע קיין רומעניע.

אין בוקארעשט האבען די רומענישע כוליגאנעס געמאכט א דעמאנסטראציע געגען איהם און איהם געדראהט. דאס האט איהם אבער נישט אפגעשראקען. ער האט זיך ארויסגעלאזען אין זיין קארעטע איבער די גאסען פון שטאט, נישט געקוקט אויף דעם וואס אן׳אנטיסעמיטישער המון איז געווען פערזאמעלט, און האט עס געטון נאך דעם ווי מען האט איהם געווארענט, ער זאל זיך נישט בעווייזען אין גאס. „איך האב קיין מורא נישט — האט ער געענטפערט — איך וועל זיך בעווייזען אין אן׳אפענער קארעטע און אומפאהרען איבער אלע גאסען. איך בין א שליח אין די אינטערעסען פון גערעכטיגקייט און מענשליכקייט, און גאט איז מיט מיר און ער וועט מיך בעשיצען“.

מאנטעפיארע האט געהאט אן׳אודיענץ ביים פרינץ קארל, וואס איז געקומען איבערנעהמען די הערשאפט און ווערען דער קעניג פון דער נייער מלוכה. ער האט זיך אויך געזעהען מיט די רומענישע מיניסטארען און מען האט איהם פערשפראכען א פריינדליכערע שטעלונג צו די יודען און זיי בעשיצען פון די אנטיסעמיטען. די דאזיגע צוזאגען האבען אבער געהאט ווייניג האפט. דער פייער פון פינסטערען אנטיסעמיטיזם האט ווייטער אנגעהאלטען, נישט לאנג נאך מאנטעפיארע׳ס בעזוך האט אויסגעבראכען א פאגראם אויף די יודען אין באכלאך. מאנטעפיארע האט זיך ווידער געמוזט ווענדען צום אויסלענדישען מיניסטעריום אין לאנדאן, און די ענגלישע רעגירונג האט געשיקט א בריף צו פרינץ קא־ל, אנווייזענדיג איהם, אז זיין רעגירונג האט געבראכען איהר צוזאג צו בעשיצען די יודען. אין ווידער אנגעקומען אן׳ענטפער פון דער רומענישער רעגירונג, אז זי וועט זיין גוט און וואויל. עס איז אבער געבליבען ביים אלטען.

אין 1872 האט מאנטעפיארע נאך אמאל בעזוכט רוסלאנד. דאס איז געווען צו דער געלעגענהייט וואס מען האט געפייערט אין גאנץ רוסלאנד די צוויי־הונדערט־יעהריגע געבורט פון פעטער דעם גרויסען. אלעקסאנדער דער צווייטער איז דעמאלט געווען צאר און ער האט זיך בעצויגען מיט מעהר פריינדליכקייט צו די יודען, ווי דער טיראן ניקאלאי דער ערשטער. די יודישע באארד או דעפיוטיס האט בעשלאסען אויסצונוצען די פייערונג צוליב די אינטערעסען פון די יודען, און דער אלטער מאנטעפיארע איז אנפערטרויט געווארען מיט דער מיסיע צו פאהרען קיין רוסלאנד און בעטייליגען זיך אין דער פייערונג. ער איז געפאהרען מיט ד״ר לעווי, און זיין איצטיגער בעזוך האט איהם פערשאפט מעהר פערגעניגען ווי זיין ערשטע רייזע אין 1846. ער האט געטראפען פערבעסערונגען אין דער לאגע פון די רוסישע יודען און א מעהר מענשליכע בעהאנדלונג צו זיי מצד פון דער רעגירונג. דער צאר אלעקסאנדער דער צווייטער האט איהם געגעבען אן׳אודיענץ און פערבראכט מיט איהם אין א לאנגען, פריינטליכען שמועס, ארומרעדענדיג מיט איהם פערשידענע פראגען, וואס האבען געהאט צו טון מיט דער צוקונפט פון רוסישען יודענטום.

ווען ער איז געקומען צוריק קיין לאנדאן, האט ער אפגעגעבען א פרייליכען בעריכט פאר דער באארד או דעפיוטיס וועגען זיין רייזע.

(ווייטער מארגען)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

קרעדיטען איז נישט געזעצען פאר האנטווערקער *)

די פראיעקט געבער פון אינדוסטרי און האנד ווערקער־קארפאראציע־געזעץ, וועלכע האבן יאהרן לאנג בעווארפען מיט מעמאריאלען די מיניס־טעריומס און געפיהרט א ברייטע און שטארקע אגיטאציע, סיי אין שריפט און סיי אין ווארט האבן געדארפט זיך איבערצייגען אין דער צוועק לאדיגקייט און אומבנוצליכקייט פון דעם געזעץ, זייט עס איז פערעפענטליכט געווארן. ד. ה. פון 15. יוני 1927.

די פראיעקט־געבער וואלטען זיך געדארפט דורך דער צייט, וואס דאס געזעץ איז איין אין קראפט ביז'ן היינטיגען טאג אפגעבען א חשבון פון דעם, וואס זיי האבן געצילט דורך דעם געזעץ צו דערגרייכען און וואס פאר א רעזולטאטען די האנדווערקער האבן דערגרייכט.

די פראיעקט־געבער און מיטהעלפער דאר־פען זיין כאטש אביעקטיוו, ערליך און דרייסט צו זאגען, אז דער בארג האט געבוירען א מויז. עפעס אנדערש האט נישט געקאנט געבוירען ווער־רען. שולדיג זענען די פראיעקט־געבער אליין.

אומפערצייליך איז די שולד פון די יעניגע האנדווערקער־פיהרער, וועלכע ווילען נישט אין דער לאזען נישט אנדערש אויפקלערן דאס האנד־ווערקער־פראבלעם אלזייטיג, נאר ווילען דורך מלו־כה־צוואנג עפעס גראנדיעזעס אויפבויען פאר'ן האנדווערקער, פערגעסענדיג דעם גרעסערן און שטארקערען לעבענס־כוח, וועלכער איז פיל שטאר־קער ווי דער מלוכה־כוח, מיט'ן פאליציאנט וועט מען צו הילף עס זאל זיין אייגענע האנדווערקער־קאנטראלערן מיט געשטעמפעלטע לעגיטימאציעס.

די האנדווערקער פארשטעהער האבן נאך א 6־יעהריגע פראקטיק פון די האנדווערקער־קאמערן אויסגעקליגעלט אנשטאט „פרייע“ קאאפעראציעס, „צוואנגס“־קאאפעראציעס, אנשטאט א געוועהלטען פרעזידענט מיט דעציזיע־כוח, א פאן דירעקטאר מיט „וועטא“ רעכט און נאך אנדערע אזעלכע אינס בעסערונגען.

פאר וועמען האט מען פארט געשאפען די האנד ווערקער־קאמערן, צי פאר א פערסאנאל, וואס גיט וואסער פון איין כלי אין דער צווייטער. פאר נישט שלעכט סיטואירטע און ביי אנגאזשירטע דירעק־טארען? צי האבן די האנדווערקער פארשטעהער ווייניג צייט געהאט צו לערנען זיך און קומען צו וועלכען עס איז בעסערן אויספיהר, פון וועלכען עס זאל כאטש אויף א האר קאנען געניסען די דורך איהם רעפרעזענטירטע האנדווערקער מאסע?

צי איז ווייניג צייט געווען 6 יאהר. אויף אב־סערוואציע, וואס דאס ערשטע געזעץ האט געגע־בען דער ארימען האנדווערקער?

צי זענען 6 יאהר ווייניג צייט געווען אויף צו זאמלען מאטעריאלען וועגען די נויטען פון די האנדווערקער, זייערע איבערלעבונגען, זייער קאמף וועגען ארבייט, קאנקורענץ, אפזאץ־מארק, קרעדיט, סאציאלע געזעצגעבונג א.א.וו.

צי איז נאך פאר די האנדווערקער־פארשטע־הער צו קליין דער דלות פון האנדווערקער? צי האט מען נאך ווייניג בעצאהלט פאר'ן דורכגעפיהר־טען עקספערימענט? ווייסען זיי נישט די פאר־שטעהער, או א גאנץ גרויסער טייל פון האנדווער־קער האבן זיך געבארגט געלד צו קאנען בעצאהלען פאר די עקזאמענס, צאהלענדיג 2 און 3 פראצענט א חודש, וואס האבן פארט גענאסען די האנדווער־קער פון גאנצען געזעץ אויסער הוצאות'ן? קיינער! נישט די, וועלכע האבן געשטימט פאר'ן געזעץ רעכנענדיג אראפצושוועקן זייערע קאנקורענטען און נישט די שוואכע, פאליטיש נישט רייפע האנד ווערקער מאסע, וועלכע זענען געווען פולקאם גלייכ גילטיג צו יענעם געזעץ, פיהלענדיג, אינסטינק־טיוו, אז עס קאן זיי גארנישט שאטען.

דער ארימער האנדווערקער איז ווי דער אַיי־מער שטייער־צאהלער. ער האט נישט וואס צו פערלירען אין 95 פראצ. האנדווערקער זענען אַיים, פראטעסטירט ער נישט, רעאגירט נישט. ער האט פאר די קאנטראל קיין מורא נישט — דער ארי־מער האנדווערקער האט איין ענטפער: דלות!

זאלען מיר פרובען אנצעווייזען קאנקרעטע פאק־טען פון לעבען — פון טאג טעגליכע פראקטישען לעבען, וועט שוין קלאר ווערען, אז דער גאנצער נייער האנדווערקער צוואנגס־קאמער — געזעץ קאן גארנישט געבען דעם האנדווערקער.

למשל:

געגען אויסלענדישע סחורות קאן מען אויס־פועל'ן צאל־הערערונגען, כדי אויסצוהאלטען די קאנקורענץ. וואס פאר א מיטלען קאן מען אנגעה־מען געגען אט די קאנקורענץ ביי אונז, צי זאל מען אפשר איינפיהרען צאל־קאמערן ביי יעדע וואיע־וואודסטווא און פאוויאט? די עלטסטע מייסטער זע־בען להשמיד ולהרוג אויף די יונגע מייסטערס, ווייל עס דוכט זיך די עלטערע, אז די יונגערע נעה־מען זיי צו די קליענטען. פון דער פראקטיק ווייסען מיר אבער, אז די קאנקורענץ צווישען די פריזיער האבן נישט ארויסגערופען די יונגע, נאר דווקא די סאמע פרעזעסען, און ביי שניידער און אנ־

דערע פאכן בעוואוסטזיניגע מיטגלידער פון זייערע פעראוואלטונגען. עס איז דאך שוין א כלל, אז די קאנקורענץ איז א פועל־יוצא פון קריזיס־צייט. פון מאנגעל אין בעשטעלונגען, נישט נאר ביי די האנד־ווערקער, נאר ביי סוחרים און אינדוסטריעלער, פון דער פרעסע און פון דער פראקטיק ווייסען מיר מיט וואס פאר א מיטלען פירמעס ווילען בעקומען קליענטען. די זעלבע מעטאדען ווערען דאך אנ־געווענדעט אין דער גאנצער וועלט, צי האט מען איז וועלכע עס איז וועלט־טייל געשאפען „צעכען“.

אין ארגאן פון די יודישע האנדווערקער — Rekodzieło i przemysł איז ה' שטיינבערג י. ארויס מיט א פארשלאג נישט מעהר, נישט ווייניגער, אז די רעגירונג זאל נישט ערלויבען קיין כאלופניק צו בעשעפטיגען קיין פרעמדע מענשען, פון דעם פארשלאג קאן מען ארויסדרינגען, אז דער ה' שטיינבערג קאן ווייניג די כאלופניקעס און ווייסט נישט ווי אזוי עס ענטשטייט דאס אזוי־גערופענע כאלופניצטווא, למשל: א האנדווערקער, א שניידער, צי א שוסטער, וועלכער האט פערמאגט

צו די חתונה א געוויסען קאפיטאל האט אין די קלענערע שטעט גלייך געעפענט א מאגאזין פון פערטיגע קליידער אנגעהמענדיג גלייכצייטיג בעשטע־לונגען, ד. ה. ער איז געווארען סוחר, אבער נישט אפגעזאגט זיך פון דער מלאכה און דער גרעסטער טייל פון דער קאטעגאריע האנדווערקער טרו'ען נישט קיינעם דאס צושניידען די סחורה, ווייל אין שניט ליגט דער פערדינסט, די ביליגע קאלקולאציע.

אט די זעלבע „האנדווערקער מאגאזינער'ן“, אדער זייערע קינדער שניידען צו די סחורה, גיבען צו ווי זיי רופען עס „דאקלאד“, דאס הייסט, אלע צודאטען (מיט קנעפלעך איינשליסליך) מען בע־מערקט די כאלופניקעס לויפען מיט פעקלעך צו־געשניטענע סחורות פון די מאגאזינען און מיט פאס־טריגעוועטע אדער אויסגעפערטיגטע און טראגען צוריק אין די מאגאזינען, אזוי ארום האט זיך דורך די האנדווערקער מאגאזינען אויסגעבילדעט כאלופ־ניצטווא.

ש. סטראוושינסקי.

*) דעם דאזיגען ארטיקעל גיבען מיר אויפ'ן פאָם פון פרייער דיסקוסיע.

די פעראיינס-וואהלען צו דער האנדעלס-קאמער

וועלען פארקומען פון 22-טען נאוועמבער ביז דעם 14-טען דעצעמבער

דער הויפט וואהל־קאמיסאר האט בעשטימט די טערמינען פון די אלגעמיינע פערזאמלונגען פון די ארגאניזאציעס, וועלכע האבן בעקומען דאס רעכט צו דעסיגנירן די ראטמענער פון דער האנדעלס־קאמער אין די פעראיינס־וואהלען.

דער קאלענדאר פון די דאזיגע פערזאמלונגען איז פאלגענדער:

22. נאוועמבער — אין פעראיין פון שטיקעריי און שפיצען אין קאליש.

26. נאוועמבער — אין פעראיין פון דער טריקאטאזש אינדוסטריע, אין פעראיין פון אפרע־טורען און פארבערייען, אין לאנדעס־פערבאנד פאר דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין לאדז.

28. נאוועמבער — אין פערבאנד פון די גרויס־אינדוסטריעלער אין דער טעקסטיל־בראנזשע.

5. דעצעמבער — פעראיין פון אפטייק־סקלאד־בעזיצער, פוילישער סוחרים און אינדוסטריעלער פערבאנד.

6. דעצעמבער — קליינהענדלער־פעראיין, אגראדאווא 10.

7. דעצעמבער — מעהל און תבואה־האנדעל פעראיין.

10. דעצעמבער — סוחרים־פעראיין, פיעט־ריקאווער 73 און אין סוחרים־פעראיין, פיעטרי־קאווער 10.

11. דעצעמבער — לאדזשער פאבריקאנטן־פעראיין, ווייך־הענדלער־פעראיין.

12. דעצעמבער — זאקן־פאבריקאנטן — פעראיין.

פון 12. ביז'ן 18. דעצעמבער וועלן פארקו־מען די וואהלען אין די צענטראלע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס.

דעם 19. דעצעמבער וועט אפיציעל פערעפענט־ליכט ווערן דער רעזולטאט פון די וואהלען.

נאכ'ן פערענדיגן די פעראיינס־וואהלען וועט פארקומען די נאמינאציע פון 6 ראטמענער דורך דעם האנדעלס־מיניסטער. דאס וועט געשעהן ביזן 31. דעצעמבער.

די לעצטע פאזע פון קאמפלעטירן די נייע קאמער — די קאאפטאציע פון 6 ראטמענער — וועט פארקומען אין יאנואר אויף דער ערשטער פלענארער זיצונג פון דער קאמער.

צוזאמענפאהר פון הויט-סוחרים

וועגען נייעם געזעץ וועגען האנדעלס-ביכער

אין די האנדעלס־ און אינדוסטרי־קרייזען הערשט א שטארקע פערביטערונג צוליב דעם נייעם געזעץ וועגען האנדעלס־ביכער, וואו אלע טראנזאק־ציעס מוזען פערשריבען ווערען מיט די נעמען און אדרעסען. דאס איז נישט נאר א טעכנישע שוועריג־קייט, נאר קען ברענגען שאדען דעם קרעדיט פאר'ן האנדעל און אינדוסטריע.

די סוחרים און פאבריקאנטען וועלען אין די ביכער מוזען איינשרייבען די נעמען פון די פריוואַ־טע דיסקאנטערען, ביי וועלכע זיי בארגען געלט און דיסקאנטירען. די בענק וועלען מוזען פערשרייבען אין די ביכער די נעמען און אדרעסען פון די פערזאנען, וואס גיבען וועקסלען אויף אינקאסא, אדער רעדיסקאנטא.

צווישען די פריוואטע דיסקאנטערען זענען אַ־בער פערהאן פיל, וואס ווילען נישט ענטפלעקען זייערע נעמען און זיי וועלען זיך אפזאגען פון זייער קאנטא־פערדינסטען, ווייהער צו פיגורירען אין אימ־צענס האנדעלס־ביכער, אזוי ארום קען לויט דער מיינונג פון די סוחרים און פאבריקאנטען, פערלירען געהען דער פריוואטער קרעדיט, וואס וועט זיין א שאדען פאר די געשעפטען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז אין ווארשא זונטאג פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון הויט־סוחרים אין גאנץ פוילען. ס'איז אנגענומען גע־ווארען א רעזאלוציע צו שיקען א דעלעגאציע צום פינאנץ־מיניסטעריום, וועלכע זאל אנווייזען אויף די שוועריגקייטען ביים איינפיהרען איצט די דאַ־זיגע פארשריפטען.

פאר דער ערעפענונג פון צוזאמענפאהר האט דעפ. ווישליצקי בעגריסט דעם פינאנץ־מיניסטער און ארגאַלעזען די פאסטולאטען פון סוחרים צום נייעם געזעץ וועגען האנדעלס־ביכער.

דער מיניסטעריאלער צירקולאר וועגען פאטענטען

איז נאך ביז היינט נישט ערלעדיגט געווארען

ביז איצט איז נאך נישט ארויסגעגעבען גע־ווארען דער מיניסטעריאלער צירקולאר וועגען הנחות ביים אויסקויפען פאטענטען אויפ'ן יאהר 1935. דער צירקולאר ווערט שוין אויסגעארבייט אין פי־נאנץ־מיניסטעריום און וועט ערשיינען סוף פון היינטיגען חודש.

איינס איז שוין זיכער, אז די אלע השתדלות'ן וועגען דעם, אז מען זאל קענען דעם פאטענט אויסצאהלען אין ראטעס זענען נישט בעריקזיכטיגט געווארען און דעם בעטראף פאר'ן פאטענט וועט מען דארפען בעצאהלען מיטאמאל.

ס'איז אויך זעהר וואהרשיינליך, אז אויפ'ן קומענדיגען יאהר וועלען ערטיילט ווערען נישט קיין קלענערע הנחות פאר קלענערע דעטייל־סוחרים און קליינהענדלער, ווי דאס איז געווען פאראיאהרן.

9 פראצענט א יאהר

ווערט צונערעכענט צו פערלעגענע שטייערן אויף ראטעס

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט פעראראדנעט די שטייער־אמטען, אז אנהויבענדיג פון 1. אקטאבער 1934 זאל מען פון פערלעגענע שטייערן בעהמען נישט מעהר ווי 12 פראצענט יעהרליך און נישט קיין 18 פראצ. ווי מ'האט גענומען ביז איצט. אויב די שטייערן ווערן פונאנדערגעלייגט אויף ראטעס דארף מען רעכענען נאר 9 פראצענט א יאהר (3־פירטעל א חודש) און נישט 1 פראצענט א חודש ווי ביז איצט.

פערזוימט נישט דעם טערמין

פון אויסנוצען די שטייער-הנחות

ס'ענדיגט זיך דער טערמין פון בעלייגען ביטעס וועגען געניסען פון דער תע"א דענונג, וואס ערלויבט צו שענקען 25 פראצענט פון די פערלעגענע שטייערן און דאס איבעריגע פונאנדערצולייגען אין ראטעס אויף 3 יאהר. נאכ'ן 1. יאנואר 1935 וועלען מעהר קיין ביטעס נישט אנגענומען ווערן, דעריבער דארפען אלע פעראינטערעסירטע שוין א איצט אריינטראגען אין די ענטשפרעכענדע שטייער־אמטען גוט מאטיווירטע ביטעס.

די האנדווערקער-קאמער איז א נייעם לאקאל

היינט הויבט די קאמער אן נארמאל צו פונקציאנירען

שבת און מאנטאג האט זיך די האנדווערקער־קאמער איבערגעצויגען אין א ניי לאקאל פון עוואנ־געליצקא 18 אויף מאניושקי 6. דער נייער לאקאל איז פיל גרעסער און בעקוועמער ווי דער אלטער, ער פערמאגט גענוג צימערן און א גרויסען קאנ־פערענץ־זאל.

שבת און מאנטאג איז די האנדווערקער־קא־מער נישט געווען טעטיג. די נארמאלע טעטיגקייט הויבט זיך אן היינט 9 א זייגער אינדערפריה. די טעלעפאן־נומערן זענען געבליבען די זעלבע וואס ביז איצט.

מעלדעט אן אייערע אונטערנעהמונגען

איז אינדוסטריע-אמט פון מאגיסטראט

די וואך אויף די „וועכענטליכע שמועסען“ אין צענטראלען קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 זענען צוו. אבד. בעריהרט געווארען פאלגענדע פראגען.

יעדע אייגע אונטערנעהמונג מוז אונבעדינגט זיין רעגיסטרירט אין אינדוסטריע־אמט ביים מאגיסט־ראט, אלס בעווייז פון אנמעלדען גיט דער מאגיסט־ראט ארויס א „potwierdzenie zgłoszenia“. די אלע סוחרים, וועלכע בעזיצען דאס נאך נישט דארפען באלד פערזעהען זיך מיט דעם, ווייל אין פאל פון פעסטשטעלען, אז די אונטערנעהמונג איז נישט געמעלדעט געווארען אין אינדוסטריע־אמט, קען דאס געשעפט פערזיגעלט ווערען א חוץ דעם דראהט א הארבע שטראף.

בערשטען-אויסארבייטונגען אויף עקספארט

אקציע פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער

די לאדזער האנדווערקער־קאמער פערנעהמט זיך לעצטענס זעהר שטארק מיט דער עקספארט־מעג־ליכקייט פון האנדווערקער אויסארבייטונגען. צום ערשט זענען געמאכט געווארען שריט פאר עקספארט מעגליכקייט אין דער שוסטער, קאנדיטאר, בעזנער, קויש און פליישאויסארבייטונגען — האט די האנד־ווערקער־קאמער אנגעהויבען זיך צו פעראינטערע־סירען דערמיט וואהין און אויף וועלכע בעדינ־גונגען וואלט מען געקאנט עקספארטירע ערשטען אויסארבייטונגען. ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז ס'זענען פערהאן מעגליכקייטען צו עקספארטירען בערשטען־אויסארבייטונגען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז אין לאקאל פון דער האנדווערקער־קאמער פארגעקומען א קאנ־פערענץ פון די פעראינטערעסירטע צעכען און אר־גאניזאציעס.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען אנצונעהמען א געהעריגע אקציע אין דער ריכטונג און ס'איז אויסגעטיילט געווארען א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע זאל זיך פערנעהמען מיט דער דאזיגער פראגע.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 20 י״ג כסלו תרצ״ה

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 7.05

זון-אונטערגאנג 3.38

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

מיליטער-שטייער

הגם אַן׳אַזוי גערופענער נאָדקאָנטינגענטנער קאָן איבערגעטראָגען ווערען אין רעזערווע אַפילו פאַר די 25 יאָהר, פונדעסטוועגען איז ער פאַרפליכטעט צו צאָהלען מיליטער-שטייער ערשט נאָך 25 יאָהר אָנהייבענדיג.

אורלאַפּען פאַר אַרבייטער

רעכט אויף אַ בעצאָהלטען אורלאָפּ האָט אַן׳אַרבייטער, אָפּאַרבייטענדיג דעם געזעצליך-פאָרגעזעהענעם טערמין אויף איין און דעמזעלבען אַרבייטס-פּלאַץ און נישט ביי איין און דעמזעלבען אונטערנעהמער.

פון דערמאָנטען כלל איז אַלזאָ צו דרינגען, אַז קוים האָט אַן׳אַרבייטער לויטן דורכגעאַרבייטען טערמין רעכט אויף אורלאָפּ, נאָר אין דער צווישענצייט איז די אונטערנעהמונג איבערגעגאַנגען צו אַן׳אַנדערען בעל-בית, מוז איהם דער בערעכטיגטער אורלאָפּ ערטיילט ווערען, אומאָפּהענגיג פון דער פאָרגעקומענער ענדערונג אין פּערזאָן פון אייגענטימער.

פעראַנטוואָרטליכקייט פון דער באַהן

אויב אַ וואַליזע איז אָפּגעפאַלען פון אַ פּאָליצע, סאַהרענדיג אויף דער באַהן, און צושעדיגט אַ פּאַסאַזשיר, איז די באַהן מחויב צו ערזעצען דעם געליטענעם אַן׳ענטשעדיגונג.

שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער

וויבאַלד דאָס דירה-געלד איז געוואָרען פאַרבילינגערט אין אַ הויז אין פאַרגלייך מיט די פּרייזען פון יוני 1914, מוז אויך דער שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער בערעכענט ווערען לויט די פאַרבילינגערטע פּרייזען.

אין דעם פאַל איז נישט קיין אונטערשיד, צי די פּרייזען זענען גוטוויליג פאַרבילינגט געוואָרען אָדער לויט די ענטשיידונגען פון די שידס-אַמטען.

געזעלש. פערזיכערונגען

אַ נאַכט-וועכטער אין אַ געשעפט, וועלכער ערפילט די פליכטען פאַר׳ן בלויזען געלעגער און בעקומט נישט קיין שום שכירות, מוז אויך זיין פערזיכערט אין געזעלש. פערז. אַנשטאַלט.

וואס הייסט א לאבוזערסקע שטיקעל

דער נייער קאָדעקס פון אַזוי גערופענע איבערטרעטונגען פאַרפאָלגט שאַרף יעדען לאַבוזערסקען שטיק.

פאַר אַזאַ לאַבוזשערסקען שטיק ווערט אַן׳ערקענט יעדער אַרויסטריט, וועלכער איז מסוגל עמיצען צו בעאומרוהיגען, צו דערצערנען, אויפצורעגען אלס איינס, צו דאָס ווערט געמאַכט בפירוש־דיג אָדער נישט.

אַלזאָ, אויב עמיצער העגנט אויף אויפן פענצטער אָדער טיר פון זיין איינגענעם לאָקאַל אַ האַקענקרייץ, הגם דער טאַט רופט אַרויס אַ פאַרביטערונג בעאומרוהיגונג און אפילו אַ צוזאַמענלויף, הייסט דאָס נישט קיין לאַבוזערסקע שטיק און דעם שולדיגען קאָן מען דערפאַר נישט בעשטראָפען.

אַ איבערטרעטונג וועט דאָס זיין דאַן ווען דער האַקענקרייץ וועט דורך עמיצען אויפגעהאָנגען ווערען אויף אַ פענצטער אָדער טיר פון אַ לאָקאַל, וואו ס׳וואוינט אַ ייד.

Mydło Gebe Szofmana פאַר קינדער אוןפערטרעטבאַר

קארטעל פון אנילין-פארבען-פראדוצענטע

פון דייטשע און פוילישע פירמען

(אג) לעצטענס איז געשאַפען געוואָרען אַ קאַרטעל פון די אַנילין-פאַרבען-פּראָדוצענטען. ווי בעוואוסט איז אין יאָהר 1930, נאָך דעם גרויסען קריזיס אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, געשאַפען געוואָרען אַ קאַרטעל, צו וועלכען עס האָבען געהערט די דייטשע פירמען מיט דער אַקציען-געזעלשאַפט „אַ. ג. פאַרבען" אין דער שפּיץ, ווי אויך די פוילישע פירמען. עס דאַרף בעטאָנט ווערען, אַז די אָפּמאַכען פון קאַרטעל זענען דורך די פירמען קיינמאָל נישט געהאַלטען געוואָרען. אין די לעצטע וואָכען האָבען די דייטשע פירמען מיט „אַ. ג. פאַרבען" אין דער שפּיץ, ווידער אויפגענומען אַ קאָנטאַקט מיט די פוילישע פירמען בכדי צו בעניייען דעם קאַרטעל פון 1930. לויט דעם נייעם אָפּמאַך מוזען די קליענטען בעצאָהלען פאַר די אַנילין-פאַרבען אין פאָראויס. קיין וועקסלען וועלען בכלל נישט גענומען ווערען. אַן׳אויסנאַהם ווערט נאָר געמאַכט פאַר די ערשטקלאַסיגע טעקסטיל-פירמען, וועלכע בעקומען אַ 30-טאָגיגען קרעדיט און נאָך דעם דאָזיגען טערמין מוזען זיי אינבעדינגט צאָהלען אין מזומן. דער דאָזיגער קאַרטעל איז געווענדעט הויפּטזעכליך געגען די קלענערע לוין-פאַרבערייען, וועלכע האָבען נישט קיין פרייען אומזאַץ-קאַפּיטאַל און דאָס פאָדערען פריהעראויס בעשווערט זעהר זייער לאַגע.

א סכסוך אין דער אַפּרעטור פון „בר. געיער"

(2) מיט עטליכע טעג צוריק איז אויסגעבראָכען אַ סכסוך אין דער פאַרבעריי און אַפּרעטור פון „בר. געיער" (זגערזשער 92).

דער סכסוך איז ענטשטאַנען מחמת דעם, וואָס די אַרבייטער האָבען וואָכען נישט געקריגען אויסגעצאָהלט די לוינען. מען האָט זיי געצוואונגען צו אַרבייטען איבער 8 שעה אַ טאָג, און נישט ערטיילט קיין אורלויבען.

די אַרבייטער האָבען זיך געווענדעט צו „פּראַצאַ", וועלכע האָט אינטערווענירט ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר, און אויף מאָרגען, מיטוואָך, איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אַ קאָנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם ענין.

איבערגעפאהרען א קליין יודיש מיידעלע

(2) אויף ראָג פּעטריקאָווער און זאַוואַדזקאַ האָט אַ דראָזשקע (נומער 476) נעכטען 1 ביי טאָג איבערגעפאָהרען די 8-יעהריגע חנה דאַווידאָוויטש (פון זאַוואַדזקאַ 27).

אין אַ שרעקליכען צושטאַנד, מיט אַ צובראָכענער קיהן-באַק, און 2 ריפּען האָט מען זי אָפּגעפיהרט אין אַננאַ-מאַריאַ-שפּיטאַל.

פּאָליציי האָט דעם דראָזשקער פאַרהאַלטען.

רעסטאָראַן-דאַנסינג

„TABARIN"

20 נאַרוטאָוויטש-גאַס 20

ערעפענונג פון ווינטער-סעזאָן אין ניי-רעסטאַווירטען בלויען זאַל.

אַטראַקציעס איבער אַטראַקציעס!!

צום ערשטען מאָל אין לאָדז 12 ערשטקלאַסיגע Music-Hall סענסאַציעס! מיט דעם וועלט-בעריהמטען זשאָנגלער

ADANOS אין דער שפּיץ.

ניי-אַנגאַזשירטער דזשעז-אָרקעסטער

The 7 Weinroth-Band „FIVE"

יעדען טאָג פון 5 ביז 8

אָוונט-פּראָגראַם פון 10 ביז פריה.

ערשטקלאַסיגע קוך! —::— ביליגע פּרייזען!

טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטש-גאַס 20 טעל. 213-84

געדעבקט! אַז די „באַנדע" שפּילט שוין די לעצטע וואָך אין לאָדז!!!

היינט, 9 אוונט — דער גאַנצער פּאַרטער 1 זל.

די יודישע באנדע

מיט די פריילעכע „באַנדיטען": (ל. א. ב.) חנה גראַסבערג, לילי ליליאַנא, מאַלווינא ראַפּעל, דוד לעדערמאַן, לעאָן ליבגאָלד, הערמאַן פעניגשטיין, זישע סאַק, אייזיק ראָטמאַן.

זאל לעבן עמך!

פריילעכער לאַך, זינג און טאַנץ-פּראָגראַם. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

מאָרגען, מיטוואָך, שפּילט די „יודישע באַנדע" אין טאָמאַשאָוו.

די לאגע אויפ׳ן לאדזער קויהלען-מארק

וועלכע פרייזען זענען פערפליכטענד?

(אג) אין שייכות מיט דעם כאַאָס, וואָס הערשט איצט אין דער פראַגע פון די דעטייל פּרייזען אויף קויהלען בעקומען מיר פון מאַגיסטער קאַכאַנסקי פאָלגענדע אינפאָרמאַציעס: ביים פערקויף אָנהויבענדיג פון 5 קערץ איז פערפליכטענד דער פּרייז פון 4,60 זל. פאַר אַ קערץ אויף דעם סקלאַד אָדער באַהן צווייג, עווענטועל 4,40 אָדער 4,20 אָפּהענגיג פון דער קוואַליטעט קויהלען, ווייל אַלע קאָמפּאַניעס זענען געטיילט געוואָרען אין 3 גרופּען. ביים פערקויף אָבער פון טשווערטקעס, האַלבע קערץ אָדער איינצעלנע קערץ איז פעסטגעשטעלט געוואָרען דער פּרייז פון 5,40 זל. אָדער 5 זל. אָפּהענגיג פון דער קוואַליטעט. דער פּרייז נעהמט שוין אַרום דאָס אָפּשטעלען די קויהלען אין דער וואוינונג. דער אונטערשיד אין די פּרייזען פון הורט און דעטייל פערקויף נעהמט זיך דערפון. וואָס די קויהלען ווערען פערקויפט לאָקאָ קאָמפּאַניע ד. ה., אַז פאַר טראַנספּאָרט מוז שוין בעצאָהלען דער סקלאַד בעזיצער, אַזוי אויך קויפען די בודקעס-בעזיצער די קויהלען ביי די סקלאַד-בעזיצער לאָקאָ סקלאַד. זיי מוזען דעריבער צורעכענען די קאָסטען פון אָפּפיהרען די קויהלען פון סקלאַד אָדער באַהן ווי אויך פאַר׳ן צושטעלען די קויהלען דעם קאָנסומענט אין דער שטוב אַריין.

אזא מין הנחה

קעגען דעם פסוק: ניע קיסם, טאָ פּאָלקאַי. וואס דער טייטש איז — נישט מיטן פלאַקען איז מיטן שטעקן...

(2) לויט ווי עס אינפאָרמירט אונז די דירעקציע פון דער לאָדזשער ק.ק.א. (קאָמונאַלע אָפּשפּאָרונגס-קאַסע) איז איינגעפיהרט געוואָרען אַ וויכטיגע אינאָוואַציע, וואָס בעשטייט אין דעם, אַז קליינע חובות לטובת ק.ק.אַ. וועלען איינגעמאָהנט ווערען נישט דורכן געריכט, ווי ביז איצט, נאָר אויף אַן׳אַדמיניסטראַטיווען וועג.

אויב, אַלזאָ, עמיצער האָט געבאָרגט ביי דער ק.ק.אַ. אַ סומע ביז 1,000 זלאָטעס, און אפילו אויסגעשטעלט אויף דער דאָזיגער סומע אַ וועקסעל, וועט ביי איהם דער חוב געמאָהנט ווערען נישט דורכן געריכט און נישט דורכן קאָמאָרניק, נאָר ער וועט געמאָהנט ווערען אויפן אַדמיניסטראַטיווען וועג, ד.ה. דורך סעקוועסטראַטאָרען פון פינאַנץ-אַמטען.

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1914

היינט, דינסטאָג, דעם 20 נאָוועמבער דאַרפען זיך שטעלען די פּאָבאָראָוועס פון 1914, וועלכע האָבען זיך צוליב וואָסערע-נישט-איז סיבות נישט געשטעלט צו די טערמינען און די מענער פון די עלטערע יאָהרגענג, וועלכע האָבען זיך לעת עתה צו אַ צווייטער רעגיסטראַציע (פון אַ פּאָבאָר-רשימה) נאָך נישט געמאָלדען און זענען נישט אַריינגעטראָגען געוואָרען אין די פּאָבאָר-ליסטעס, און וואוינען אויפ׳ן שטח פון אַלע פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

צוגאב-פאבאר

דעם 28 נאָוועמבער וועט זיין טעטיג אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פ.ק.או. לאָדז 2, פּיעטריקאָווער 165. עס דאַרפען זיך אַהין שטעלען די פּאָבאָראָוועס פון יאָהר 1913 און עלטערע, וועלכע האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאָמיסאַריאַטען און האָבען בעקומען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען פון שטאָט-סטאַראָסטווע.

דער מיליטער-שטייער

וועט פאר ארבייטסלאזע סקאסירט ווערען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, איז די לאָדזשער שטאָט-פערוואַלטונג בעאויפטראָגט געוואָרען צו סקאָסירען דעם מיליטער-שטייער ביי אַרבייטסלאָזע, וועלכע שטעלען צו די ענטשפּרעכענדע רעגיסטראַציע-דאָקומענטען פונם אַרבייטס-פערמיטלונגס-אַמט.

די אַרבייטסלאָזע, וואָס בעמיהען זיך, אַז מ׳זאָל זיי סקאָסירען דעם מיליטער-שטייער, דאַרפען דערוויייזען, אַז אין דעם געגעבענעם שטייער-יאָהר זענען זיי ווייניגסטענס 2 חדשים געבליבען אָהן אַרבייט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייניאַכט דיזשורירען: ק. לייגוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פּיעטריקאָווער 127), פערלמאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער וואָלטשאַנסקאַ 37), פ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27.

ווער איז פלארטשאקס מערדער?

(2) דער נאָמען פונם מערדער, וואָס האָט אויף קאָמיענגאַ 20 דערשטאָכען זיגמונט פלאָרטשאַק, איז יוזעף גזשעלאַק — אַ בעקאַנטער סקאַנדאַליסט, אַ היימלאָזער.

די סיבה פונם מאָרד איז טאַקי געווען — אַ פרוי.

מ׳האָט איהם אַריינגעזעצט אין טורמע.

קלאַנג-קינאָ

„MIRAŻ"

11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16

היינט פּרעמיערע!

פּרעכטיגע סענסאַציאָנעלע זיטען-דראַמע פון פּאַריזער אַפּאַשען א. נ.

„אויף דער גאס"

אין די הויפּט-ראָלען:

Włodz. Sokołow

i Mandeline Ozeray

אויסערן-פּראָגראַם:

קלאַנג-צוגאַבע פון פּאַראַמאַנט און PAT

פּרייזען פון די פּלעצער 54 און 85 גר.

פאליטישער פראצעס

(א) אין לאדזשער קרייז־געריכט איז בעכטען פאר־געקומען דער פראצעס פון דעם 23־יעה־יגען ישראל מאטיס בערמאן (דאווברארשיקאוו 7), וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין פיהרען א קאמוניסטישע טעטיגקייט.

ער איז פרייגעשפראכען געווארען.

פאר פאלשער דאקטעריי...

(א) א געוויסער אנטאני סוקיערסקי (ווארשאווער־סקא 7), וועלכער איז אפילו קיין „מלאדשי פעלד־שער“ נישט, האט גענומען און אויף דער טיר פון זיין דירה אויסגעהאנגען א וויזיט־קארטעל: „אנטאני סוקיערסקי, דאקטאר כעמיע“.

פאר דעם דאזיגען דאקטאר כעמיע האט ער בעכטען בעקומען א פסק דין פון געריכט 4 חדשים צו זיצען — מיט'ן אפלייגען די שטראף.

פערשווערונג אויף א צופאהר־טראמוואי

(א) אומבעקאנטע פערשוינען האבען בעכטען אויף דער טראמוואי־ליניע זגערזש־אזארקאוו פער־לעגט די שינעס מיט א באנג שטיינער.

צום גליק האט דער מאטאר־פיהרער פונ'ם טראמוואי, וואס איז געפאהרען קיין אזארקאוו, בעצייטענס בעמערקט די סכנה און אויסגעמיטען די קא־טאסטראפע.

די שטיינער זענען באלד אראפגעווארפען געווארען פון די שינעס.

פאליציי זוכט די פערברעכער.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער־שוועכע
נעהמט אן פון 8—12 בייטאג און פון 4—9 אוונט.

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84
מארגען, מיטוואך, דעם 21-טען נאוועמבער, 9 א זייגער אוונט
וועט דער בעקאנטער אויטאר פון ווערק
„די אייגענע לעבענס־בעשרייבונג פון א פערברעכער“
אורקא נאכאלניק
האלטען א פארלעזונג
„די אויבערשטע און נידריגסטע שיכטען פון דער געזעלשאפט“
ווי אויך וועט ער רעציטירען עטליכע קאפיטלען
פון זיינע ביז־איצט נישט געדרוקטע ווערק.
צוליב דער פערזענליכער אנוועזענהייט פון אמת'ען אורקע נאכאלניק ווי אויך די אינטערעסאנטע טעמע פון זיין פארלעזונג, פערשפרעכט דער אוונט צו זיין זעהר אינטערעסאנט.
בילעטען פון 75 גר. צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

א שרפה פון קויהלען און האלץ־זאפאסען

(2) נעכטען 2 בייגאכט איז אויסגעבראכען א שרפה אין די קעלערען פונם הויז אויף לעגיא־נען־גאס 42.

דאס פייער איז ענטשטאנען אין די אנגע־לאנערטע קויהלען־זאפאסען, וואס די לאקאטארען האבען אנגעגרייט אויף ווינטער.

לכתחילה, אז עס האט זיך בעוויזען דאס פייער, איז אויסגעבראכען א שטארקע פאניק צווי־שען די לאקאטארען.

באלד איז אבער אנגעקומען אנ'אפטיילונג פייערלעשער, און נאך א שעה שווערע ארבייט דאס פייער איינגעלאשען.

דער היזק בעטרעפט אנ'ערך 3,000 זל.

געשטורבען פון א לאקאמאטיוו און דערהרג'עט געווארען אויפן ארט

(2) נעכטען בייגאכט איז מיטען באהן־וועג, נעבען פאביאניצער שאסיי געגאנגען אהיים צו זיך דער 48 יאהריגער ארבייטער, מיכאל דראזד (פון רודע־פאביאניץ, נאווא 14).

אין א געוויסען מאמענט איז אנגעקומען א פראכט־צוג, וואס איז געגאנגען פון קאלושעק צום לאדז־קאלישער וואגזאל.

דראזד, וועלכער איז מסתמא געווען שיכור איז, טראץ דער פייפעריי פונם לאקאמאטיוו גע־גאנגען ווייטער מיט די באהן־שינעס, און ערשט אינם לעצטען מאמענט האט ער זיך בעמיהט זיי אריבערצושפרינגען.

ס'איז שוין אבער שפעט געווען...

מיט א מורא'דיגער קראפט האט ער בעקו־מען א קלאפ פונם לאקאמאטיוו. און ס'האט איהם א שליידער געטון אין א זייט.

ער איז דערהרג'עט געווארען אויפן ארט.

זעלבסטמארד פון א יונגער סטרוזשקע

(2) אויף פאלודניאווא 11 האט זיך צוהער־נעכטען אין אוונט געסם'ט די 22־יעהריגע הויז־וועכטערין סטאניסלאווא דלוגאשעווסקא.

פאנאטאוויטש האט זי, נאכן אויספלומפען דעם מאגען, אפגעפיהרט אין קריין־שפיטאל פון דער סאציאלער פערזיכערונגס־אנשטאלט.

די סיבה פונם זעלבסטמארד־פרוב איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

ביי דיקלייביגקייט

רעגולירט דער קורמעסיגער געברויך פון נאטירליכען ביטער־וואסער

Franciszka Józefa

די דארים־טעטיגקייט קרעפטיג און פרעגט דאקטוירים.

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפ־טעמשנעס.

פריהער זיך געסם'ט דערנאך — זיך געווארפען אונטערן צוג

(2) נעכטען א מדובר אומגעפעהר, איידער עס איז אדורך דער צוג לאדז—קאליש האבען פאסא־זשירען בעמערקט ארומגעגומען פון די שי־נעס א שוואך־פערחלשטע יונגע פרוי...

עס איז צו איהר ארויסגעלופען געווארען פא־גאטאוויטש, וועלכע האט פעסטגעשטעלט אז זי איז געסמ'ט.

האט מען זי ווי־בישט־איז אפגעמינטערט און ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זי איז די 24־יעהריגע העלענא מיעלטשארעק א היימלאזע.

זי האט ביז נישט לאנג צוריק געארבייט אין א לאדזשער פאבריק, און אז זי איז רעדוצירט געווא־רען, האט זי זיך נישט געקאנט אנ'עצה געבען, נאך... זיך סמ'ען און ווארפען אונטערן צוג.

* * *

(א) אין טראמוואי־פאטשעקאלביע אויפן באלו־טער מארק האט זיך געסמט מיט סובלימאט די 25־יאהריגע אסתר קארזשעץ. — אנ'ארבייטסלאזע (פון זגערזשער 40).

פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

גנבות

(2) ביי לעאן טוימאנען אין דער וואוינונג (אויף זאוואדזקא 18) האבען גנבים אויפגעבראכען די טיר און ארויסגעגנב'עט מלבושים, וועש, און בעטגעוואנט פאר אנ'ערך 2,600 זלאטעס.

(2) אויף אנדזשעיא 31 האבען גנבים ארויס געטראגען טראנסמיסיע־פאסען פאר 400 זל.

קלאנג־סינא־טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
דער לאנג ערווארטעטער פילם פון פוילישער פראדוקציע א. ג.
ליבע האט געווען און שפעט
אין די הויפט־ראלען:
Z. Pogorzelska,
E. Bodo, Walter
א. א.
אויסערן פראגראם: קלאנג־צוגאבע.
אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום־טוב 12 א זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאכמ.

רעפרעזענטאנץ־טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ 27 ציגעל־גאס 27 טעל. 112-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
גאסטשפילן פון דעם יודיש־דייטשען שוישפילער און רעזשי־סער פון בערלינער שטאט־טעאטער און לעסינג־טעאטער
קורט קאטש
היינט, דינסטאג, 9.30 אוונט די גרעסטע טעאטער־סענסאציע
„סערזשאנט גרישא“
פון ארנאלד צווייג אין 19 בילדער, רעזשי און הויפט־ראל: קורט קאטש.
עפעקטפולע אויסשטאטונג! ספעצ. קאנסטרוקטיווע דעקאראציעס פון ארט.־מאלער קודעוויטש
דעם דאנערשטאג, 9.30 אוונט נאר 1 מאל! גרויסע הנאה־ און פאלקס־פארשטעלונג
א/ע בילעטען נאר 1 זל. ● א דאנק פון קינדער
א דאנק פון קינדער שפילט זיך אויס דעם טיפען שמערץ פון א צובראכן מוטער־לעבען.
א דאנק פון קינדער ווייזט די אונדאנקבארקייט פון קינדער צו זייער מוטער.
א דאנק פון קינדער איז נוט געשריבען און קאנצערט געשפילט.

● ר. איזראעל

דער בערזע־סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

48

— איך בין נישט אזוי בייגיריג דערויף, וואס דו ווילסט מיר זאגען, ווייל איך ווייס, אז איך וועל זיכער דערפון צרות האבען.

— זי איינער בעהמט דאך אויף, פאר איינעם איז עס צרות, אנ'אנדערער איז צופריעדען דערמיט, וואס מ'האט איהם בעפרייט פון א הארב, אבער זי זאגסט דו — מיר וועלען די פילאזאפיע לאזען אן א זייט און וועלען רעדען רעאל.

— איך הער דיך, מיסטער ראלף יאן.

— אלזא, מיינע פאני, איהר געדענקט אייער אמאליגע נארישקייט.

— וואס פארא נארישקייט, רעד ווייטער.

— איך מיין, אויב דו דערמאהנסט דיך די צייט, ווען מיר האבען געהאט דאס אומגליק צו טון א גרויסע נארישקייט, אז דו זאלסט האבען א קינד פון מיר.

פאני האט אראפגעלאזען דעם קאפ, זיך אפגע־סעל פערטראכט, זי האט איהם אדורכדרינגליך אנגעקוקט, כדי צו דערגעהען פון איהם, וואס ער וויל ווייטער זאגען.

— כ'דענק, כ'דענק, דאס איז געווען דער אומגליקליכסטער מאמענט אין מיין לעבען. דו דארפסט מיך אפילו נישט דערמאהנען וועגען דעם, ווען דו וואלסט מיך געשוינט, ווען דו וואלסט נישט געוואלט רייסען מיינע בערוונען, וואלסט דו אפילו מיט קיין ווארט נישט דערמאהנט וועגען דער שרעק־ליכער טראגעדיע, וואס איך האב דעמאלט איבער־געלעבט.

— מיין טייערע, בערוהיג זיך, דאס איז דאך שוין אזוי לאנג, אז דו האסט שוין געוויס בעוויזען דאס צו פערגעסען, דו האסט שוין דאן אזוי פיל איבערגעלעבט זייט דעמאלט, אז דיינע נערווען האבען זיך שוין געקענט בערוהיגען.

— אלזא, זאג שוין, וואס דו האסט געוואלט זא־גען, איך וועל זיך שוין נישט אנטשעפען פון דיר, נישט איינמאל האב איך שוין געטראכט וועגען דעם, טייל מאל דוכט זיך מיר, אז דאס וואס דו האסט מיר דערצעהלט וועגען דעם טויט פון מיין מיידעלע איז א ליגען...

— דו מאך דיר נישט צופריה קיין טרויעריגע געדאנקען, איך האב דיר נאר געוואלט זאגען, אז דו זאלסט זיין גרייט אויף דעם ערגסטען, וואס איך וועל דיר זאגען. יא, דאס קינד איז נישט געשטארבען, עס לעבט ביז היינט.

פאני האט אזש א ציטער געטון.

— וואס פאר א חוזק מאכסט דו פון מיר. איך פערוועהר דיר זיך צו שפילען מיט מיינע הייליגסטע געפיהלען, איך בין א פרוי, אזוי ווי אלע פרויען, איך בין א מאמע ווי אלע מוטער'ס...

— און פונדעסטוועגען האסט דו דעמאלט דאס קינד נישט געהאלטען ביי דיר.

— איך האב עס נישט געקענט האלטען ביי מיר. דו ווייסט עס גאנץ גוט און דו מאכסט מיר כאראווארפען. איך האב דאס קינד נישט געקענט האלטען ביי מיר, ווייל איך וואלט דערמיט מיין קאריערע, מיין צוקונפט צובראכען. איך האב אבער געוואלט דאס קינד אויסהאלטען אויף מיינע קאסטען אין דעם בעסטען אנשטאלט. דו האסט דעמאלט זיך אונטערגענומען דאס אדורכצופיהרען און דו האסט דאס קינד איינגעאדרעט, שפעטער ב'זט דו געקומען און האסט מיר אנגעזאגט די שרעקליכע בשורה, אז דאס קינד איז געשטארבען. שרעקליכע טעג און וואכען האב איך דעמאלט איבערגעלעבט, אבער וואס האב איך געקענט טון. מיין הארץ איז מיר דעמאלט קראנק געווארען און ערשט נאך א לאנגער צייט האב איך זיך געקענט צוגעוואוינען צום געדאנק, אז מיין מיידעלע לעבט נישט.

— און איבריגענס, האט פאני רעזיגנירט א מאך־געטון מיט דער האנד, איז אפשר בעסער, וואס דאס קינד איז נישט דערצויגען געווארען, דו ביזט דאך געווען איהר פאטער, און ווער ווייס, צי עס וואלט זיך נישט אנגענומען מיט דיינע מידות.

— דיין הארץ דארף דיר נישט מעהר וועה טון און דו דארפסט נישט מעהר קראנק ווערען, ווייל דיין קינד לעבט און ווערט ערצויגען ביז'ן היינטיגען טאג, און נאך א מייסט קען איך דיר געבען, אז עס האט זיך אנגענומען נישט מיט מיינע מידות, נאר מיט דיינע דווקא.

— אך, דו שאנטאזשיסט איינער, ווילסט ווידער ציהען פון מיר געלד, איך קען דיר זאגען, אז קיין סך האבען וועסטו די סיי ווי סיי נישט, פון א טויטען וועסט דו מעהר נישט ציהען. מיינע אפ־שפארונגען זענען איצט זעהר קליינע.

— זאל גאט היטען, און וואס ביסט דו מיך חושד, איך בין טאקע לויט דיין מיינונג, אנ'אויס־וואורף, אנ'אונמענש, וואס דו ווילסט נאר אליין, אבער, אז איך זאל געהען האנדלען מיט דיינע הייליגסטע געפיהלען, ווי דו רופסט דאס אן, צו דעם בין איך נאך נישט דערגאנגען. איך ערקלער שוין איצט צום דריטען מאל, אז דיין קינד לעבט, איז געזונד און הערט ערצויגען.

— דאס איז דאך שוין א געשיכטע פון 7 יאהר, פון וואנען וועסט דו מיר קענען בעווייזען, אז דאס איז מיין קינד, וועל איך דען קענען דערקע־נען א קינד דערציי?

— איך האב זיך פערזארגט, אז דו זאלסט עס אין יעדער צייט דערקענען, געדענקסט, וואס פאר אנ'עגמת נפש דו האסט געהאט, ווען דו האסט בעמערקט באלד נאכ'ן געבורט, אז דאס קינד האט אויף די פלייצעס א גרויסען צייכען, אזוי ווי ס'־וואלט געוועזן בעקומען א בריה.

— געוויס געדענק איך, איך האב נאך געזאגט, אז דאס איז א ירושה פון מיין מאמען, ווייל מיין מוטער האט אויך געהאט אזא צייכען.

— דעריבער וועסט דו דאס קינד איצט דער־קענען, ס'איז געבליבען ביי דעם מיידעלע דער זעלבער צייכען.

פאני האט שוין איצט אנגעהויבען צו ציטערן, אז ראלף רעדט ערנסט, זי האט איהם אנגענומען ביי די קלאפעס פון דער מאריינארקע און איהם אנגעהויבען צו טרייסלען מיט אלע כוחות.

— זאג, וואו געפינט זיך דאס קינד? וואס האסט דו געטון מיט מיין מיידעלע? זאג מיר שנעל, ווייל איך בין איצט גרייט צו בעגעהען דאס גרעס־טע נארישקייט.

— זיי רוהיג פאני, ווען איך וואלט דיר נישט געוואלט דערצעהלען, וואו דאס קינד גע־פינט זיך, וואלט איך אינגאנצען וועגען דעם נישט אנגעהויבען צו רעדען.

— אלזא, וואו? וואו געפינט עס זיך? זאג מיר, שוין שנייד נישט מיינע אדערן, ציה מיר נישט די נשמה ארויס.

ראלף האט פערריכערט א פאפיראס, האט זיך רוהיג אוועקגעזעצט און זיך גארנישט דערשראקען פאר פאני'ס רייד.

— אט גלייך זאג איך דיר. יעדענפאלס וויל איך דיך פערזיכערען, אז ס'געפינט זיך אין גוטע און אנשטענדיגע הענד, בעקומט א גוטע, ערהר־ליכע און אנשטענדיגע ערציהונג און ס'פעהלט דעם מיידעלע גארנישט, ס'הייסט דעזעלבען נא־מען, ווי ס'האט געהייסען — מאשע, מאשעלע הייסט עס.

— אבער וואו געפינט עס זיך, וואו? וואו?

(פארזעצונג קומט)

פערמשפט 2 פערשפרייטערס פון פאלש געלד

(2) דאס געריכט האט נעכטן פערמשפט דעם 38-יעדהריגען ריינהאלד קארל פישער אויף 4 יאהר טורמע און די 40-יעהריגע יוליאנא שימאנסקא — אויף דרייטהאלבען יאהר.

זיי זענען געמשפט געווארען אלס בעשול־ריגטע אין אויסבריינגען פאלשע איין-זלאטעדיגע מטבעות.

שרעקליכער אומגליקספאל מיט אנ'ארבייטער

(2) נעכטען פארמיטאג איז דער 27-יעה-ריגער ארבייטער פון דער „ווידזעווער מאנופאק-טור" סטאניסלאוו אדאמסקי (אויף סוכא 6) אראפ-גייענדיג פון די טרעפ, ארונטערגעפאלען און זיך אזוי צוקלאפט דעם קאפ, אז איידער נאך פאגא-טאוויע איז געקומען, איז ער געשטארבען.

אורקע נאכאלניק'ס פארלעזונג אין „פילהארמאניע"

מארגען, מיטוואך, דעם 21 ד. ח. וועט אין זאל „פילהארמאניע" הַאלטען א פארלעזונג דער בעקאנטער אורקע נאכאלניק א. ד. ט. „אונטערשטע און אויבערשטע שיכטען" ווי אויך איינינע רעצי-טאציעס פון זיינע ווערק. די פארלעזונג וועט פאר-קומען אין דער יודישער שפראך.

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פיעטריקאווער 62 טעל. 224-94
אונ נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג
און פון 4—6 נאכמ.
ספעצ. האריע-קראנקהייטען

טעאטער „ראזמאיטאשטשי", ציגל-גאס 27
היינט, דינסטאג, דעם 20 ד. ח. 9 אינאוונט קומט פאר
א גרויסע הנחה-פארשטעלונג
„סערזשאנט גרישא"
פון ארנאלד צווייג. אין דער הויפט-ראל דער בעריהמטער יודיש-דייטשער שוישפילער
הורט קאטש
בילעטען פון 54 גר. שוין צו בעקומען אין דער בוראכאוו-ביבליאטעק,
אל. קאשטשושקי 9. טעל. 191-50.

צוזיי „עוגעניקער"...

מוסטער-פערשווינען פון לאדזשער ברוק

(2) אין לאדזער קריינ-געריכט זענען נעכ-טען פארגעקומען 2 פראצעסען פון בעשולדיגטע אין מיאוס'ע זנות-מעשים:

דער 31-יעהריגער זיגמונט בראטשעק האט פאר'ן פערנארען און וועלען פערגוואלטיגען אין פעלד די 16-יעהריגע עוגעניע דיקאוו — בעקומען א פסק דין 3 יאהר טורמע.

אזא צווייטער תנא-בערטאק, באלעסלאוו מיענטאוואסקי האט פאר'ן „האבען צו טון" מיט זיין 11-יאהריגער שטיף-טאכטער, עוגעניע קראקאוויאק בעקומען צוגעמשפט א יאהר טורמע.

„בערל-שמערל-טעאטער"

דערעפענונג פון א יודישען סינסטלע-רישען מאריאנעטען-טעאטער

אינגיכען וועט זיך אין לאדז, אין איינע פון די שענסטע קאפעען אין צענטער שטאט א יודישער קינסטלערישער מאריאנעטען—טעאטער א. נ. „בערל-שמערל-טעאטער".

אין דעם ערשטען פראגראם וועלען געוויזען ווערען „ליאלקעס" פון א ריהע יודישע פערזענליכ-קייטען, דער עיקר — לאדזער.

די טעקסטען ווערען געשריבען פון בעקאנטע יודישע הומאריסטען, און די ליאלקעס ווערען גע-שניצט פון א טאלענטפולען יונגען פלאסטיקער.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, ד. 20 נאוועמבער 1934

6,45 פריהמארגען-אודיציע, 6,48 פליטען, 6,52 נימנאסטיק, 7,02 פליטען, 7,15 ידיעות, 7,25 פליטען, 7,50 רעקלאמע-קאנצערט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע, 12.10 קאנצערט, 12,45 לידער פאר קינדער, 1 ידיעות, 1,05 קאנצערט, 3,30 עקספארט, 3,35 בערזע, 3,45 שעה פאר רוסישער מוזיק, 4,45 פון פ.ק.א. 5 קאנצערט, 5,25 רעפעראט. 5,35 לידער, 6 פליטען, 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערען, 6,15 קאנצערט, 6,45 ליטעראריש פערטעל-שעה, 7 מוזיק. 7,20 אקטועלער שמועס, 7,30 מוזיק. 7,50 ספארט, 8 „פאריזער לעבען" — קאמ. אפערע פון אפענ-באך, 10,30 רעקלאמע-קאנצערט, 10,45 פליטען, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11,05 פליטען מיט ערקלערונגען.

Dr. H.Rakowski
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
האט זיך איבערגעצויגען פון זאווארזקא 8
אויף טראוגוטא 5, טעל. 137-34

ראדיא-ווינקעל

דער גרויסער יודישער פיאניסט דער בלינדער אימרי אונגאר

שפילט אין פוילישען ראדיא

די ראדיא-הערער געדענקען נאך זיכער דעם אויסגאנג פונ'ם אינטערנאציאנאלען שאפען-קאנ-קורס אויף וועלכען דער גרויסער יודישער מוזיקער, אין ווארשא, דער בלינדער יודישער בחור פון בו-דאפעשט, אימרי אונגאר האט בעקומען דעם צווי-טען פריז.

איצט וועט ער אויפטרעטען פרייטאג דעם 23 נאוועמבער אויפן גרויסען סימפאנישען קאנצערט וואס וועט טראנסמיטירט דורך אלע ראדיא-סטאַ-ציעס. מיטן ארקעסטער וועט אנפיהרען וואלעריאַ בערדיאַיעוו.

פלפול-פאלעמיק פון אמעריקא-נער רבנים וועגען ראדיא

ראדיא אין אמעריקע איז שוין אזוי וועט גע-ווארען א געגענשטאנד פון טעגליכען געברויך, און א נאטירליכע זאך, אז אפילו די אמעריקאנער רבנים האבען געפונען פאר נויטיג אנצונעהמען א געוויסע שטעלונג צו ראדיא.

אין די לעצטע נומערן פונ'ם רבנישען חודש-זשורנאל „הפרדס", אין ניו-יארק, וואס איז ספע-ציעל געווידמעט שאלות און תשובות וועגען אלע רעליגיעזע ענינים און פלפול געפינט זיך אן אינ-טערעסאנטע פאלעמיק פון רבנים וועגען דעם, ווי אזוי עס וואלט זיך בעציהען דער שלחן-ערוך, דער יודישער קאדעקס, צום ראדיא.

דער גרעסטער טייל רבנים האט זיך ארויסגע-זאגט אז עס קען בישט זיין קיין שום ספק, אז מען מעג הערען ראדיא אפילו אום שבת. בלויז עטליכע רבנים האבען ארויסגעדריקט זייער ספק, צי מען מעג „א-שטעלען" דעם ראדיא-אפאראט אין שבת, לויט זייער מיינונג וואלט דער שלחן-ערוך אין דעם פאל געהייסען „אנשטעלען" דעם אפאראט ערב שבת.

ערדציטערניש אין הער-טרייבעל

(סענסאציאנעלע טראנסמיסיעס פון ראדיא-רעפארטאזש אין אמעריקא)

דעם אמתן פערגעניגען פון ראדיא קאן מען ערשט האבען אין אמעריקע, דאס וואס עס בעווייזט אויף דעם געביט די אמעריקאנער לאזט זיך גאר-נישט פערגלייכען מיט דער האלב-פערשלאפענער אייראפע.

בעוונדער סענסאציאנעל קומען ארויס ביי די אמעריקאנער, די א. ג. רעפארטאזש-טראנסמיסיעס דאס זענען אזעלכע ראדיא-טראנסמיסיעס געגומען דירעקט אויפן ארט פונ'ם פאסאל, אהער געשעה-עניש, א פעהיגער ספיקער דערצעהלט פארן ראדיא הערער אין אנ'אנציהענדע פארם אלץ, וואס ער זעהט און וואס עס טוט זיך ארום איהם.

צו די אינטערעסאנטע טראנסמיסיעס וואס די אמעריקאנער האבען געהאט פאריגעס יאהר געהע-רען: די טראנסמיסיע פון גרעסטען זאאלאגישען גארטען אויף דער וועלט, וואס געפינט זיך אין פי-לאדעלפיע אין דאס בעשרייבען פון פולשטענדי-גער ליקוי-חמה אין אויגוסט.

די אמת'ע סענסאציע האבען די אמעריקאנער ראדיא-הערער געהאט ווען אין זייער הער-טרייבעל האט זיך דערהערט דאס גערויש פון דער ערד-ציטערניש אין סאנטיאגא. זעהר אנ'אינטערעסאנטע טראנסמיסיע האבען די אמעריקאנער אויסגעהערט וועגען לעבען פון די בעשעפענישען אויפן דנא פון ים. פראפ. ביבי האט זיך פון זיין שטאלערנער קוין אין ים-אפגרונד — מיט דער הילף פון ראדיא-מיקראפאן זיך געטיילט מיט זיינע איינדרוקען. ווייטער האבען די אמעריקאנער געהאט א טראנסמיסיע פון פראפ. פיקארדס פליה אין אמעריקע. זיי האבען אויך געהערט א רעדע פון מאגאן, ענגלישען קרוינפרינץ, העגרי פארד און אנדערע גרויסע פער-זענליכקייטען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	93.00
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	45.25
4 „	דאלארובקא		—	53 30
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			67.00
5 „	ווארשאווער פ.-ב.	1934		58.63
5 „	לאדזער	.	.	51.25
ענגלישער פונט	—	—	—	26.43
דאלאר אפיצ.	5.30	נישט אפיצ.	—	5.27
גאלד-דאלאר	—	—	—	8.92
גאלד-רובל	—	—	—	4.60
דייטשער מארק	—	—	—	1.88

Dr. med. **L. Berman**
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.

פארוואס ראטשילד האט נישט אפגעקויפט דעם „כותל מערבי"

אין יאהר 1887 האט באראן עדמאנד ראטשילד פון פאריז געוואלט איבערנעהמען דעם „כותל מערבי" פון די אראבער. — אלע פלענער זענען שוין געווען אויסגעארבייט. — אין דער לעצטער מינוט איז אלץ צושטערט געווארען. — אנ'אינטערעסאנטער עפיזאד אונ'ם לעבען פון פערשטארבענעם באראן

פון ה. לאנג

ס'האט אמאל געהאלטען ביי א אינטערעסאנטען „מסחר" צווישען דעם איצט-פערשטארבענעם עד-מונד ראטשילד און די אראבער, וועלכע האבען געוואוינט אין ירושלים העכער פערציג יאהר צו-ריק. ראטשילד האט בעזוכט ארץ-ישראל און איז פעראינטערעסירט געווארען אפצוקויפען דעם „כותל מערבי"...

אפקויפען די „וואנט" — פערשטעהט זיך, נישט, „פאר זיך"; וואס וואלט ער מיט „איהר" געטון? אויסקויפען זי פון „געפאנגענשאפט" — דאס איז געווען די אידעע.

יודען זאלען קענען צוקומען צו איהר...

ס'איז געווען אויף ראטשילד'ס ערשטען בעזוך אין פאלעסטינע אין יאהר 1887. ער איז געקומען אנקוקען „דאס לאנד פון דער ביבעל". ער איז שוין געווען אריינגעצויגען אין דער פאלעסטינער קאלאניזאציע מיט צילען צו בויען, אויפצולעבען דאס לאנד. די עטליכע קאלאניעס, אונטערנומען מיט דער הילף פון זיינע פאנדען, האבען שוין גע-האט דורכגעלעבט די ערשטע שוועריגקייטען, הארצ-ווהעטאגען, ביטערע ענטוישונגען און טומלע-נישען. די דירעקטע בעריכטען צו איהם פון אזעלכע פאסירונגען האבען איהם געמאכט נאך מעהר פער'-עקשנ'עט נישט אויפצוגעבען די קאלאניזאציע-פלע-נער. ער האט געוואלט קריגען פאר זיינע געפיהלען א מעהר פעסטען אנהאלט. פארוואס ציהט עס איהם אזוי דוקא צו זיין פערבונדען מיט'ן לאנד? וואס פאר א סארט כישוף איז אויף איהם ארויף? זיינע נאהענטע פריינט, אסימילירטע יודען פון פראנקרייך, און אוודאי אויך נישט קיין ארימעלייט, האבען איהם געראטען, ער זאל זיך אפטרייסלען דערפון, „ארויסטרייבען דעם משוגעת" פון זיך.

ער האט, אבער, געהאנדעלט פונקט פערקעהרט, און אנקומענדיג אין לאנד, האט איהם אויך א „ציה-געטון" די אלטע פאלעסטינע — די ארץ ישראל, צו וועלכער פרומע יודען פלעגען פאהרען „שטאר-בען"...

יענע ארץ ישראל איז הויפטזעכליך געלעגען אין פיר שטעט — אלטע הייליגע שטעט פאר פרו-מע יודען; ירושלים, חברון, צפת און טבריה.

דארטען זענען געווען ישיבות, קלויזען, בתי-מדרשים, שטיבלעך פון צדיקים און מקובלים פון נאהענטע און ווייטע דורות.

זייער קרוין איז געווען ירושלים, און ראטשילד איז געפאהרען אהין.

ער האט זיך שפעטער ארומגעטראגען מיט א פלאן צו גרינדען א ספעציעלע קאלאניע פאר די ישיבה-לייט פון ירושלים, דערווייל האט מען איהם פארגעלייגט אנ'אנדער אידעע — אויסלייזען דעם „כותל מערבי" פון מוסולמאנישע הענט.

זייט די לעצטע עטליכע יאהר איז שטיל און זויבער הארט ביי דער „וואנט". שטעהט מען שוין לעבען איהר, קען מען שוין דארטען אפזיין שטונ-דען. מען ווערט אפילו פערכאפט פון א געפיהל צו פערבלייבען דארטען וואס לענגער. ס'איז דארטען אזוי שטיל, אז דער געוויין, דער אייביגע געוויין פון פרומע יודען פון דער גאנצער וועלט וואס קומען אהין בעטען, זיך אויסטענה'ען, ס'הארץ זיך אראפ-רעדען, פאנגט אפילו מענשען פון אנדערע פעלקער און „אפיקורסים" פון אייגענעם פאלק. א גיהנום איז באר דער וועג, וואס פיהרט צו דער „וואנט", א גיהנום פון טומלערייען, פון נישט-זיכערקייט מיט'ן לעבען, און פונ'ם שרעקליכען שמוץ און גערוך.

אמאל איז אזא גיהנום אויך געווען ביי דער „וואנט" גופא. און דאך פלעגען יודען, שוואכע, פער'חלש'טע יודען, אויך דאן זיך דורכרייסען דעם שמוץ און אלע געפאהרען, און נאכדעם ערשט זיך טוליעגען איב'ם שמוץ, און אין דער געפאהר, אבי צו זיין ביי דער וואנט.

ראטשילד האט עס געזעהן און צוגעשטימט, אז עפעס זאל וועגען דעם געטון ווערען.

מיט א בעשטימטען פלאן איז צו איהם געקו-מען ביסים בעי-האר, וועלכער איז געווען דער אנ-פיהרער פון א שולע אין ירושלים, אויסגעהאלטען פון דער „אליאנץ", א געזעלשאפט פון פראנצויזי-שע יודען, געשטיצט פון באראן ראטשילד'ס פאנ-דען. דער פלאן איז געווען, אז מען זאל מאכען א געוויסען אויסטויש מיט די אראבער, וועלכע האבען דאן געוואוינט אין דעם אלטען טייל פון ירושלים, וואו דער „כותל מערבי" געפינט זיך.

דער פלאן, וואס ביסים בעי-האר האט געבראכט ראטשילד'ן, איז געווען, אז מ'זאל אפקויפען דעם גאנצען געגענד.

אויף דורכצופיהרען א דיזען געשעפטס-אפמאך, איז געווען אין וועג א געזעץ פון מוסולמע-נישען גלויבען, און פונקט אזוי א טערקישע טרא-דיציע. לויט דעם געזעץ און דער טראדיציע, קען מען נישט פערקויפען א הייליגען ארט. האט דער פלאן ענטהאלטען א פארשלאג: אנשטאט קויפען — אויסבייטען...

ס'האט געמיינט, ראטשילד זאל קויפען א שטרעקע לאנד ערגעץ ביי ירושלים; א שטעלען דארטען פונקט אזוי פיל שטיבער, פונקט אזוי פיל מיינער, וויפיל עס האבען זיך דאן געפונען איב'ם געגענד פונ'ם „כותל מערבי": די הייזער זאלען זיין ניי און פריש און בלאנק, אז די אראבער זאלען האבען א לוסט דארטען צו וואוינען; דער-ביי זאל מען אויך איינארדענען גערטנער פאר זיי: א גאנצער קווארטאל זאל ווערען אויפגעבויט; און ווען אלץ וועט זיין פארטיג, זאל מען עס איי-בערגעבען די אראבער: נאט אייך א נייע שטאט פאר זיך, און גיט אונז דער-פאר אייער פערעלטערטען קווארטאל ארום דער „וואנט"...

צו אזא אויסטויש האט צוגעשטימט דער דע-מאלסדיגער טערקישער פאשא פון ירושלים. עס האט געזאלט קאסטען ארום אכט הונדערט טויזענט פראנק. ראטשילד איז געווען גרייט צוצושטעלען די סומע.

אנדערע איינצעלהייטען זענען שוין אויך גע-ווען אויסגעארבייט. אין דער לעצטער מינוט איז אלץ צושטערט געווארען.

אין א בוך אויף ענגליש פונ'ם שריפטשטע-לער דעיוויד דרוק, וואס שילדערט ראטשילד'ס טעטיגקייטען אין ארץ ישראל, ווערט אנגעגעבען, אז דער רב-הכולל פון ירושלים האט זיך דאן גע-שטעלט געגען דעם פלאן. ער האט אפילו איבערגע-שיקט אנ'אפעל צו ראטשילד'ן, אז ער זאל אלע פלענער וועגען דעם באלד אויפגעבען. ראטשילד איז פון ירושלים אפגעפאהרען נאך דער אלטער שטאט דמשק, די עלטסטע שטאט אין דער וועלט, און דארטען האט איהם דערגרייכט דער אפעל פונ'ם ירושלים'ר רב-הכולל. דער אפעל האט זיך געשטיצט אויף שרעק. דער ירושלים'ער רב-הכולל האט ראטשילד'ן געלאזט וויסען, אז ער ווייסט פון זיכערע קוועלען, אז אזוי גיך ווי מ'וועט אנהויבען פערווירקליכען דעם פלאן ארויסצוקריגען דעם „כותל מערבי" פון אראבישען בעזיץ, וועט דורכגעפיהרט ווערען א פאגראם אויף אלע יודען, וועלכע האבען דאן געלעבט אין ארץ-ישראל. ס'וועט זיין אנ'אויס-שלאכטונג, א פולשטענדיגע פערניכטונג פון אלע יודישע לעבענס. האט דער רב-הכולל פון ירושלים געשריבען. מ'האט עס איהם פערטרויט פון אראַ-בישע קרייזען. ראטשילד האט זיך באמת דערשרא-קען. ער האט באלד אויפגעגעבען אלע פלענער, געלאזט וויסען ביסים בעי-האר, אז אלע פערהאנדלונ-גען ארום דעם גאנצען ענין מוזען ווערען אפגעש-טעלט.

עס קען גרויליך זיין, אז די שרעק האט גע-האט א גרונד,

לעצטע וואך
פון דער „יודישער באנדע"

נאך געציילטע טעג און די „יודישע באנדע" פארענדיגט איהרע גאסטשפילען אין לאדז. פאר אלע, וועלכע האבען נאך דאס לעצטע פראגראם נישט געזעהען, ווערט דורך די „יודישע באנדע" אין טעאטער „פילהארמאניע", געגעבען היינט צו איינהייטליכע פרייזען, דאס שטארק אויסגענומענע רעקארד-פראגראם, מיט 20 שלאגער-נומערן „זאל לעבען עמך!". מארגען, מיטוואך. שפילט די „יודישע באנדע" אין טאמאשאוו.

מעלדונגען

געז. „קולטור-ליגע"

מיטוואך, דעם 28-טען ד. ח. גרויסע הנחה-פארשטעלונג פון „סערשאנט גרישא" מיט קורט קאטש'ן אין דער הויפט-ראָל.

די טעאטער-ארט. אמט. ארגאניזירט אויף מיטוואך, דעם 28 ד. ח. א גרויסע הנחה-פארשטעלונג אין טעאטער ראזמאיטאשטשי „סערזשאנט גרישא".

בילעטען פון 54 גר. שוין צו בעקומען אין סעקרעטאריאט פון קולטור-ליגע.

הנחה-בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" און אין אלע קינאס אויף אלע סעאנסען.

מארגען, מיטוואך, ד. 21 ד. ח. 4,30 נאכמ. קומט פאר אנ'אויספלוג אין דער ראדיא-סטאציע.

צאהל ערטער – בעגרענעצט. זאמעל-פונקט אין קולטור-ליגע. הנחה-בילעטען און איינשרייבונגען אין לאקאל פון קולטור-ליגע זאכאדניא 68, טעל. 191-15, פון 10 ביז 2 נאכמ. און פון 4–10 אוונט.

קאמוניקאט.

אונטערן פארזיץ פון ראטמאן דיאמאנט איז אויף דער פרעזידיום-זיצונג פון דער האנדווערקער-עקספאזיטור מיט דעם אנטייל פון די ראטמענער אין דער האנדווערקער-קאמער, די ה"ה פיאלקא, האנעמאן, דיאמענט, שענפעלד און וואלקאוויטש, וואס איז פארגעקומען מאנטאג, דעם 19 ד. ח. איז בעשלאסען געווארען, דאס אין אלע האנדווערקער-ענינים דארף מען זיך ווענדען אין סעקרעטאריאט פון דער עקספאזיטור יעדען טאג, צו דער זעלבער צייט וועלען די ראטמענער דיזשורירען 2 מאל אין דער וואך מאנטאג און דאנערשטאג פון 8 ביז 10 אוונט און ערטיילען אינפארמאציעס.

אויך ווארנען מיר אלע האנדווערקער, וואס ווענדען זיך נאך האנדווערקער-קארטען, זאלען געניי אנווייזען זייערע אדרעסען פון די ווארשטאטען און פריוואטע וואוינונגען, ווייל צוליב דעם קומען ארויס גרויסע שוועריגקייטען. אויב איינער האט דעם ווארשטאט אויף אנ'אנדערע אדרעס, וואו ער וואוינט פריוואט אלס סובלאקאטאר, זאל ער דאס אנווייזען, כדי אויסצומיידען אונאנגענעהמליכקייטען.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען צו רופען אויף מארגען מיטוואך, דעם 21 ד.ח. א פארזאמלונג פון אלע צעכען-פארשטייער פון דער שטאט לאדז, ווי עס וועט אפגעגעבען ווערען א בעריכט פון דער האנדווערקער-קאמער ארבייט און אויך וועט ארום גערעדט ווערען וועגען די וויטערדיגע ארבייט אין דער האנדווערקער-קאמער אין דער צוקונפט.

האנדווערקער-עקספאזיטור
לאדז, פיעטריקאווער 20.

Dr. Reicher
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אוונד

Dr. med. H. LUBICZ
פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אוונד
זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג.
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארט-זאל

סענסאציע, געדענקט די אדרעס!
קליידער, אנצוגען, פאלטאס, סוועטערס
ווי אויך פוטער און וועש
וואשט, רייניגט כעמיש און פארבט
רעיעל און צו קאנקורענץ-פרייזען
די בעוואוסטע יודישע כעמישע
וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
מלינארסקא 2, (ביים רוג בזשעזשינער)
אונזערע פרייזען: פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, א ווינטער-פאלטאן פון 4 זל. אנ'איבערהעמד 50 גר. א קאלנער 15 גר.

ווייבטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגען מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו 3.50
געדענקט די אדרעס
Modystka „TOLA"
23 Żawadzka 23

שייטלען
צו בעקומען
קערש
סקווערא 15

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, קרישטאל, בראנז, נייה-מאשינען, שרייב-מאשינען, פעלצען, גארדעראבען אז"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן,
שענקיעוויטשא 6, טעל. 191-00
בעמ.: די נייעסטע מאדערנע מעבעל. בעסטע קאנדיציעס שטענדיג אויף לאגער
פרייזען בילליגע.

Dr. med. R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19 טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

Hilde Handzel
ספעציעלע ווינער הייל-גימנאסטיק פאר פערקרימונגען פון רוקען-ביין, שלעכט האלטען זיך פון קינדער.
Sienkiewicza 20, tel. 141-41

Dr. med. Józef Imich
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הארץ, נאז און אויערן-קראנקהייטען
ארדינאטאר פון לארינגאלישען אפטיילונג אין פרעז. מאשטשיצקים שפיטאל
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 5–7 אוונד.

Dr. med. A. KLESZCZELSKI
CHIRURG-UROLOG
ספעציאליסט פאר הארן, בלאזע און נירען-קראנקהייטען
Narutowicza 16 tel. 127-79
(Piłsudskiego 76)
נעמט אן 4 ביז 6 אוונד.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס
א שניידער-געזעלען מענער-בע-שטעלט ווערט געזוכט צעגעלניאנא 18, וואוינונג 49. 5021

לאקאלען
פון זאפארם איבערצוגעבען א געוועלב אויף נאוואמיעסקא 21, פראנט, 1. שטאק, ביי זילבערגעלט. 5024

נאכט-לעגער פּנצעלנע שטיבלען מיט בעזונדערע איינגאנג ביי זאנדעל, וואסכאדניא 19, נאר פאר יונגעלייט. 5029

פערשידענעס
א פראקטיצירטער בוכהאלטער און פערקויפער, גוט בעקאנט אין דער פאבריקאציע מיט די בעסטע רעפערענצען, זוכט א פאסטען פאר א גאנץ קליינעם געהאלט. — צו ערפאהרען ביי רוסאק, וואולטשאנסקא 7.

א קיאסק פון פאפיראסען וויל איך איבערנעהמען. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „קיאסק". 5017

ווארשאווער הייראט-שנעל-פערמיטלונגס-ביורא ערלעדיגט אין לאדז, פיעטריקאווער 36, וו. 19. 5023

Zgubiono kwit inkasowy № 111264 z Banku Handlowo-Przemysłowego, Nowomiejska 4 na Zł. 153.— płatny w Kartuzy, dnia 5/11–1934. Ch. Hercberg, Łódź, Nowomiejska 24. 5018

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Lekarz-Dentysta
F. Lubicz-Karczmar
האט זיך איבערגעצויגען אויף קילינסקיעגא 30,
טעל. 216-48.
נעמט אן פון 9–12 און פון 3–6 נאכמ.

Dr. med. N. Kajzer
ספעצ. פאר אינערליכע און קינדער-קראנקה.
וואוינט יעצט אויף
בזשעזשינער 24 (רוג מלינארסקא)
נעמט אן פון 10–12 און פון 4–7 נ"מ
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
L. Liebeskindowa
Chor. dzieci
przeprowadziła się na ul.
Andrzeja 2, tel. 216-66
przyjmuje od 3–5 popoł.

Dr. med.
Z. DATYNER
אורלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט,
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזן

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ"מ

Dr. med.
S. LIEBESKIND
Akuszer-Ginekolog
przeprowadził się na ul.
Andrzeja 2, tel. 216-66
przyjmuje od 4–6.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-גאבינעט
וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פאר וועגערישע קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.
וועגעריש-קראנקע, מענער-שוועכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr. Jakób Handzel
ספעציאליסט אין ארטאפעדיע
(קראנקהייטען פון ביינער און געלענקען, ארטרעטיזם)
Sienkiewicza 20, tel. 141-41
נעמט אן פון 4–6 נאכמ.

Laboratorjum analiz lekarskich
„Hygjena"
איז טעטיג א גאנצען טאג.
הייל-ליכט-גאבינעט:
קווארץ-לאמפען, סאלוקס, דיאטערמיע און עלעקטרישע בעדער
גדאנסקא 31A, וו. 10, טעל. 192-64
פארטער. לעטשניצע-פרייזען.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

ברוך-קראנקע!!!
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיר בעוואוסטע פראפעסארען.

J. Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פארעלטערסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אונדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליכעס, הויכפרס און אלערארט פעהלער פון גוף!
אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בארטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארטעלען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאטפוס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען טעלעגראפישע פון אויבערוס. ספאל. (קאסע-כאריר).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק
דעם בעריהמטען ספעציאליסט-ארטאפעד ה' דיר. י. ראפאפארט, אין לאדז, וואולטשאנסקא 10. דריק איך היערמיט אויס מיין הערצליכען דאנק און ערקלער עפענטליך, דאס זיין מיר צוגעפאסטער ארטאפעד. הייל-באנדאזש האט מיר ווירקליך אהן אפעראציע מיין פערעלטערטען זעהר ליידענדען ברוך וואונדערבאר געהאלפען איבער אלע מיינע ערווארטונגען. איך בלייב איהם דערפאר אייביג דאנקבאר, און עמפפעהל היערמיט אלע ברוך-ליידענדע. א. זאיאנץ, לאדז, נאוואמיעסקא 4. וואשעטין 1934.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—8 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18 . . . .
ליפער דער שטאדט 50 פראצ. טייערע, אויפלאגער 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/ם (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס נאכפאלגנדע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז – 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען אין היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג ניש ט פעראנט-ווארטליך. די אדמיג. איז פטען בייטאג און ביינאכט.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.